

**PROVEDBENI PROGRAM LIČKO-SENJSKE
ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2021.-2025. GODINE
(verzija I. IZMJENE I DOPUNE)**

obveznik izrade: **Ličko-senjska županija**

izrada: **JU Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA**

Gospić, svibanj 2025. godine

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Zakonodavni okvir	2
1.2. Strateški okvir	3
1.3. Djelokrug rada.....	6
1.4. Organizacijska struktura.....	7
1.5. Vizija	8
1.6. Misijska.....	8
2. ANALIZA STANJA, OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA	9
2.1. Osnovni podaci.....	9
2.2. Društvo	10
2.3. Opća gospodarska kretanja u Ličko-senjskoj županiji.....	15
2.4. Tržište rada.....	21
2.4.1. Nezaposlenost.....	22
2.4.2. Zaposlenost.....	26
2.5. Obrtništvo.....	29
2.6. Turizam	30
2.7. Prometna infrastruktura.....	45
2.7.1. Cestovni promet.....	45
2.7.2. Željeznički promet.....	47
2.7.3. Zračni promet	48
2.7.4. Pomorski promet.....	48
2.8. Zaštita i spašavanje te minski sumnjiva područja	50
2.9. Komunalna infrastruktura- gospodarenje otpadom Ličko-senjske županije.....	58
2.10. Vodoopskrba i odvodnja	65

3. SWOT ANALIZA	70
4. STRATEŠKI OKVIR ZA RAZDOBLJE 2021.-2025.....	73
5. STRATEŠKI PROJEKTI PO POSEBNIM CILJEVIMA PLANA RAZVOJA LIČKO- SENSKE ŽUPANIJE	90
6. FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU MJERA, AKTIVNOSTI I PROJEKATA	90
7. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE	91
POPIS SLIKA.....	93
POPIS TABLICA	93
PRILOG 1	94

PREDGOVOR

Poštovani,

Provedbeni program Ličko-senjske županije je kratkoročni akt strateškog planiranja povezan s višegodišnjim proračunom, a odnosi se na mandatno razdoblje župana te opisuje prioritetne mjere i aktivnosti za provedbu ciljeva iz povezanih, hijerarhijski viših, akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja, regionalnog značaja (Jadranska Hrvatska) i od značaja za Ličko-senjsku županiju.

Ovaj dokument donosi se sukladno zakonskim obvezama i kao takav predstavlja osnovu za rad u idućem četverogodišnjem razdoblju koje je pred nama. Ličko-senjska županija osobitu pažnju posvećuje ravnomjernom razvoju svih dijelova Županije. Ovim Provedbenim programom želimo osigurati pružanje najviših standarda kvalitete usluga područne (regionalne) samouprave te ostvariti prosperitet i zadovoljstvo korisnika naših usluga građana, gospodarstva i cjelokupne zajednice, kako bismo zajednički ostvarili viziju da Ličko-senjska županija postane razvijena županija, privlačna za život te prepoznatljiva po stalnom jačanju konkurentnosti i održivosti poljoprivrede i gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, povećanje učinkovitosti korištenja resursa, razvoj održivog i zelenog turizma, razvoj pametnih gradova i sela, unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, zdravstva i socijalne infrastrukture. Našom ustrajnošću u ostvarivanje naše vizije razvoja očekujemo demografski oporavak županije i značajan gospodarski razvoj.

Stoga se provedbeni program bazira na ulaganjima u gospodarski i društveni razvoj uz brigu o zaštiti okoliša i težnji da se osigura održivi razvoj cijelog područja Ličko-senjske županije. Glavne odrednice Provedbenog programa odnose se na ulaganja u razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja, ekološke proizvodnje hrane, razvoj turizma, unaprjeđenje odgojno-obrazovnih, socijalnih i zdravstvenih usluga, razvoj komunalne i prometne infrastrukture, te poboljšanje kvalitete urbanog i prirodnog okruženja, a sve u skladu sa europskim trendovima održivog razvoja. Poseban naglasak Ličko-senjska županija stavlja na jednakomjeran razvoj svih ruralnih područja te će kroz inicijativu pametnih sela osigurati proaktivna ruralna područja te razviti i unaprijediti usluge prema stanovnicima, posjetiteljima i poslovnoj zajednici služeći se pritom pametnim digitalnim rješenjima na svim područjima (gospodarstvo, poljoprivreda, promet, zdravstvo, školstvo, prostorno planiranje). Nadalje, u skladu sa ekološkom i energetsom tranzicijom Ličko-senjska županija će poticati korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost u javnom i privatnom sektoru, a nastaviti će se i razvoj prometne i komunalne infrastrukture i usluga koje će omogućiti višu razinu kvalitete života te očuvanje prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti županije.

Želimo privlačiti investitore poticati otvaranje proizvodnih pogona, sufinancirati poduzetništvo, poticati poljoprivrednu proizvodnju i osigurati plasman tih proizvoda razvojem

zelenog turizma. Naš razvoj želimo ubrzati pogotovo kroz efikasnije korištenje sredstava iz EU fondova, a koja nam stoje na raspolaganju. Naš je cilj i naša obveza, svim našim stanovnicima omogućiti da rade i žive od svog rada.

Svjedoci smo intenzivnih promjena koje utječu na sve segmente društva te nužnosti brze prilagodbe. Stoga ćemo s ciljem uspješnog, ravnomjernog i održivog razvoja Ličko-senjske Županije pratiti stanje i prilagođavati ovaj program kako bismo nastavili izgrađivati prosperitetnu Županiju, a za to nam je nužna potpora svih dionika i kvalitetna suradnja.

ŽUPAN

Ernest Petry, mag. iur.

1. UVOD

Prema članku 24. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 123/17 i 151/22) provedbeni programi jedinica područne (regionalne) samouprave su kratkoročni akti strateškog planiranja koji osiguravaju provedbu posebnih ciljeva Plana razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave i poveznicu provedbe aktivnosti, projekata i mjera Provedbenog programa s proračunom jedinice područne (regionalne) samouprave.

Provedbeni program jedinice područne (regionalne) samouprave donosi se za vrijeme trajanja mandata izvršnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave i vrijedi za taj mandat, a izvršno ga tijelo donosi najkasnije 120 dana od dana stupanja na dužnost.

Provedbeni program Ličko-senjske županije za mandatno razdoblje od 2021. do 2025. godine donesen je **20. travnja 2022. godine**, temeljem članka 24. stavka 3. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 123/17) i članka 2. stavka 1. točke 10. Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za JLP(R)S („Narodne novine“, broj 89/18), prema kojima jedinice područne (regionalne) samouprave prvi put izrađuju i donose provedbene programe, te je izrađen u skladu s Uputama za izradu provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave točka 4. str. 11. (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije-dokument: UI-PPJLP(R)S-inačica: 1.1 od 18. kolovoza 2021. godine). Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA zadužena je za izradu dokumenta i koordinaciju cjelokupnog postupka izrade dokumenta, kao i za buduće postupke izmjena i dopuna dokumenta.

Provedbeni programi jedinica područne (regionalne) samouprave se mogu revidirati na godišnjoj razini, a po potrebi i češće sukladno promjenama u prioritetnim javnim politikama, fiskalnom okruženju te drugim nepredviđenim okolnostima. **I. izmjenama i dopunama Provedbenog programa** pristupilo se zbog **usklađivanja akta sa Planom razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine** (koji je usvojen na sjednici Županijske skupštine u prosincu 2022. godine, a u prosincu 2024. godine usvojen je Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. g. s Teritorijalnom strategijom i Strateškom studijom o utjecaju na okoliš Plana razvoja LSŽ). Donošenjem I. izmjena i dopuna ujedno su ažurirani podaci vezani uz konverziju valute s kune na euro sukladno Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/22, 88/22), te podaci vezani za usklađivanje s usvojenim **I. izmjenama i dopunama Proračuna Ličko-senjske županije za 2025. godinu i projekcije za 2026. i 2027. godinu**. Izmjene i dopune Provedbenog programa izrađene su sukladno Uputama za izmjenu i/ili dopunu provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije-dokument: dokument-UI/D-PP JLP(R)S-1 Inačica 1.0., od studenog 2022. godine) i Smjernicama za preuzimanje mjera iz planova razvoja u provedbene programe JLP(R)S, S-RK-01+, Inačica 1.0, studeni 2022. godine (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije).

I. Izmjenama i dopunama Provedbenog programa Ličko-senjske županije za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine, odnosno za preostalo razdoblje do kraja mandata osigurat će se doprinos provedbi posebnih ciljeva utvrđenih u Planu razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine, kao i poveznica preuzetih mjera iz Plana razvoja LSŽ do 2027. s odgovarajućim stavkama u proračunu Županije. **Ove izmjene i dopune odnose se na usklađenje strateškog i financijskog dijela podataka, ali ne uključuju ažuriranje kvalitativnih i kvantitativnih te statističkih podataka korištenih u prvoj verziji Provedbenog programa za analizu stanja.**

Prva verzija Provedbenog programa donesena u travnju 2022. godine oslanja se izravno na strateške ciljeve krovnog nacionalnog dokumenta - Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, dok se verzija Provedbenog programa sa I. izmjenama i dopunama oslanja na posebne ciljeve Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine koji je strateški usklađen s hijerarhijski najvišim aktom strateškog planiranja Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine.

Sadržaj Provedbenog programa Ličko-senjske županije za razdoblje 2021.-2025. godine sastoji se od sljedećih elemenata, i to:

1. Analize stanja
2. Vizije i misije
3. SWOT Analize
4. Opisa izazova i razvojnih potreba
5. Prioriteta, mjera, aktivnosti i projekata
6. Financijskog plana provedbe i poveznice s proračunom
7. Okvira za praćenje i izvještavanje

1.1. Zakonodavni okvir

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17 i 151/22) uređen je sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj na svim razinama upravljanja (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) te način pripreme, izrade, provedbe, izvješćivanja, praćenja provedbe i učinaka te vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17 i 151/22), Vlada Republike Hrvatske je 2023. godine donijela Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 37/23). Sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj temelji se na nacionalnim (Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine), regionalnim, odnosno županijskim (Planovi razvoja jedinica regionalne (područne) samouprave za razdoblje 2021.-2027.) te lokalnim (Provedbeni programi jedinica lokalne područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2021.-2025.) aktima strateškog planiranja.

1.2. Strateški okvir

Provedbeni program Ličko-senjske županije za razdoblje 2021.-2025. godine predstavlja kratkoročni strateški akt kojim će se definirati ciljevi, prioritete i mjere te razvojni projekti Županije, a koji su usklađeni sa strateškim okvirom hijerarhijski viših akata, a koje čine Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine, Nacionalni plan razvoja otoka 2021.- 2027. godine i Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine.

Primjenom navedenog okvira strateškog planiranja i upravljanja razvojem omogućuju se uvjeti za koordinirano usmjeravanje resursa na ciljeve i mjere koje ostvaruju pozitivan društveni i gospodarski utjecaj na rast i zapošljavanje, a u korist ravnomjernog razvoja svih krajeva Ličko-senjske županije.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine usklađena je s ciljevima nove regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021.-2027.:

1. Pametnija Europa (*Smarter Europe*),
2. Zelena Europa bez ugljika (*Greener, low-carbon Europe*),
3. Povezaniya Europa (*More connected Europe*),
4. Socijalnija Europa (*More social Europe*) i
5. Europa bliža građanima (*Europe closer to citizens*)

Strateški okvir Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao krovnog nacionalnog strateškog akta na koji se potom veže i strateški smjer razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini sastoji se od sljedećih razvojnih smjerova i strateških ciljeva (dalje: SC):

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo

- SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
- SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi
- SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

- *SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske*

Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize

- *SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život*
- *SC 6. Demografska obnova i bolji položaj obitelji*
- *SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj*

Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija

- *SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost*
- *SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva*
- *SC 10. Održiva mobilnost*
- *SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva*

Razvojni smjer 4. Ravnomjeran regionalni razvoj

- *SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima*
- *SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti*

Nacionalni plan razvoja otoka 2021.- 2027. godine predstavlja srednjoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja kojim se definira provedba ciljeva razvoja Republike Hrvatske na području otoka. Institucionalni okvir otočne razvojne politike u Republici Hrvatskoj postavljen je na tri upravne razine nositelja politike: (1) nacionalnoj, (2) regionalnoj i (3) lokalnoj. Regionalnu razinu nositelja otočne razvojne politike čini županija koja u svom sastavu ima otok/otoke.

Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine, kao srednjoročni akt strateškog planiranja od značaja za jedinice područne (regionalne) samouprave, usklađen je s razvojnim smjerovima i specifičnim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, te Nacionalnim planom razvoja otoka 2021.- 2027. godine kao hijerarhijski nadređenim aktima strateškog planiranja.

Strateški okvir Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine na koji se potom veže i strateški smjer razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini sastoji se od sljedećih **posebnih ciljeva** razvoja (dalje: PC):

- PC1. *Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije*
- PC2. *Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova*
- PC3. *Povećanje učinkovitosti korištenja resursa*
- PC4. *Razvoj zelenog i održivog turizma*
- PC5. *Pametni gradovi i sela*
- PC6. *Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja*
- PC7. *Demografski oporavak*
- PC8. *Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost*
- PC9. *Očuvanje kulturne i prirodne baštine.*

Provedbeni program Ličko-senjske županije od 2021.-2025. je usklađen s višegodišnjem financijskim okvirom EU te aktima strateškog planiranja povezanim s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021-2027. definiranim *Odlukom o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu (Vlada Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6)*, a koja je u skladu s *Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018) 375 final)*.

1.3. Djelokrug rada

Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnog (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- obrazovanje,
- zdravstvo,
- kulturu i sport,
- prostorno i urbanističko planiranje te zaštitu prirode i okoliša,
- gospodarski razvoj,
- promet i prometnu infrastrukturu,
- pomorsko dobro i morske luke,
- održavanje javnih cesta,
- planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova,
- ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina,
- izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja u skladu sa Zakonom, te
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

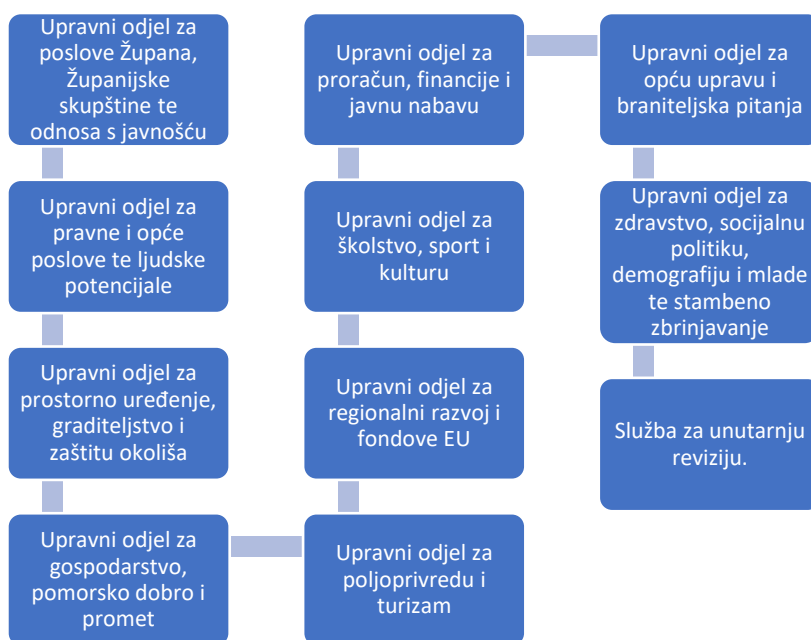
Županija usklađuje interese i poduzima aktivnosti radi ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvoja gradova i općina u sastavu Županije i Županije kao cjeline. Navedene poslove Županija ostvaruje donošenjem programa rada pojedinih djelatnosti i mreže infrastrukturnih objekata od osobitog značaja za Županiju, poticanjem izrade i provedbe projekata kojima se taj razvoj ostvaruje, javnim i stručnim raspravama, te drugim oblicima konzultacija i usklađivanja stajališta stručnih tijela, gradova i općina na području Županije.

1.4. Organizacijska struktura

Županija ima predstavničko i izvršno tijelo, te upravne odjele i službu koji obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga JP(R)S. Predstavničko tijelo županije je Županijska skupština, a izvršno tijelo je Župan.

Županijska uprava sastoji se od sljedećih upravnih tijela i službe:

1.5. Vizija

Ličko-senjska županija je županija održivog gospodarstva, očuvane prirode, bogate kulturne baštine, zadovoljnih ljudi i ugodnog života.

Kad se razmotri ocjena ekonomskog potencijala i razvojnih kočnica koje karakteriziraju ovo područje, Županija je u utvrdila da bi se vizija razvoja Županije za razdoblje 2021-2027 trebala usredotočiti na sljedeća prioritetna područja:

Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede i gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, povećanje učinkovitosti korištenja resursa, razvoj održivog i zelenog turizma, razvoj pametnih gradova i sela, unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, demografski oporavak te unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost.

Iz navedenog proizlazi sljedeća vizija razvoja Ličko-senjske županije:

„Ličko-senjska Županija je razvijena županija, privlačna za život te prepoznatljiva po stalnom jačanju konkurentnosti i održivosti poljoprivrede i gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, povećanju učinkovitosti korištenja resursa, razvoja održivog i zelenog turizma, razvoju pametnih gradova i sela, unaprjeđenju kvalitete obrazovanja, demografskom oporavku te unaprjeđenju kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost“.

1.6. Misija

„Misija Ličko-senjske županije je pružanje sustavne podrške razvoju društveno-gospodarskog okruženja unaprjeđenjem društvene, prometne, gospodarske, komunalne i druge infrastrukture, kao i povećanju kvalitete socijalnih, obrazovnih, zdravstvenih i drugih javnih usluga koje poboljšavaju kvalitetu i sigurnost života svih stanovnika županije, a u cilju stvaranja mogućnosti za otvaranje novih i atraktivnih radnih mjesta i pozitivne demografske promjene.“

2. ANALIZA STANJA, OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA

2.1. Osnovni podaci

Ličko-senjska županija najveća je po površini među županijama u Republici Hrvatskoj, a prostire se na 5.350,00 km² kopnene. 596,63 km² morske površine te kopno obuhvaća 9,46% državnog teritorija. Prostire se većim dijelom ličkog zaleđa te obuhvaća dio planine Velebit, njegovo Senjsko-karlobaško priobalje i sjeverozapadni dio otoka Paga. U ukupnom prostoru Republike Hrvatske Ličko-senjska županija ima vrlo značajan položaj budući da se nalazi na međi kopnene i primorske hrvatske te svojim položajem predstavlja geoprometno središte Republike Hrvatske.¹

Slika 1. Položaj Ličko-senjske županije na karti Hrvatske

Izvor: Ličko-senjska županija (lsz.hr)

Kroz Ličko-senjsku županiju prolaze prometni koridori koji spajaju tri glavna središta Republike Hrvatske: Zagreb, Rijeku i Split. Kroz županiju prolaze jadransko-jonski cestovni pravac te europski cestovni pravac Vb (dijelom se podudara s autocestom A1 – Zagreb- Split). Županija graniči s Primorsko-goranskom županijom na sjeverozapadu, Karlovačkom

¹ Ličko-senjska županija. URL: <https://licko-senjska.hr/>

županijom na sjeveru i Zadarskom županijom na jugu. Također, u dužini od 100,16 km dijeli državnu granicu sa Bosnom i Hercegovinom na istoku teritorija.

Ličko-senjska županija obuhvaća područje 4 grada, a to su Gospić i Otočac na kontinentalnom dijelu Županije te Senj i Novalja koji se nalaze u priobalnom - otočnom dijelu Županije. Pored gradova postoji ukupno osam općina koje se nalaze u Ličko-senjskoj županiji, a to su: Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Plitvička Jezera, Udbina i Vrhovine. Zastava Županije je bijelo plave boje. Omjer širine i duljine je 1:2. U sredini zastave na sjecištu dijagonala nalazi se grb Županije. Grb je smješten na bijeloj podlozi, a rubovi štita su zlatne boje. Iznad i ispod grba preko cijele dužine zastave protežu se dvije plave trake, jednako udaljene od grba.

2.2. Društvo

Važnost praćenja demografskih kretanja je u objedinjavanju brojnih pokazatelja koji uzimaju u obzir razne karakteristike stanovništva uz razvojne prilike i potencijale kako bi dobili širu sliku stanja i budućih razvojnih mogućnosti. Na temelju demografskih resursa promatraju se procesi, promjene, strukture i organizacija stanovništva te utjecaji koji raznim intenzitetom mijenjaju, razvijaju ili degradiraju prostor.²

Tablica 1. Stanovništvo u RH, u Ličko-senjskoj županiji i Jadranskoj Hrvatskoj u popisnim godinama

	2001.	2011.	2021
Republika Hrvatska	4.437.460	4.284.889	3.888.529
Jadranska Hrvatska	1.427.008	1.411.935	1.303.428
Ličko-senjska županija	53.677	50.927	42.893

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Iz podataka prikazanih u Tablici 1. vidljivo je kako Ličko-senjska županija posljednja tri desetljeća bilježi kontinuiran pad broja stanovnika. Kontinuirani proces depopulacije prisutan je već godinama zbog emigracije stanovništva i negativnog odnosa rođenih i umrlih. Stanovništvo Ličko-senjske županije u 2011. činilo je tek 1,19% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske i 3,61% stanovništva Jadranske Hrvatske. U 2021. godini udio Ličko-senjske županije u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske je bio nešto manji te je iznosio 1,10% dok je u ukupnom stanovništvu Jadranske Hrvatske udio iznosio 3,29%.

² Državni zavod za statistiku. URL: <https://www.dzs.hr/>

Prema podacima iz popisa stanovništva od 2001. do 2011. godine, Ličko-senjska županija imala je stopu depopulacije od 5,12% stanovništva, Republika Hrvatska 3,44%, a Jadranska Hrvatska 1,06%. U razdoblju od 2011. do 2021. stopa depopulacije se u Ličko-senjskoj županiji utrostručila te je iznosila 15,78 %. Na razini Republike Hrvatske ona je iznosila 9,25%, a na razini Jadranske Hrvatske 7,64%.

Tablica 2 Broj stanovnika u županijama u 2021. godini

<i>Županije u Republici Hrvatskoj</i>	<i>Broj stanovnika</i>
<i>Bjelovarsko-bilogorska županija</i>	102.295
<i>Virovitičko-podravsko županija</i>	70.660
<i>Požeško-slavonska županija</i>	64.420
<i>Brodsko-posavska županija</i>	130.782
<i>Osječko-baranjska županija</i>	259.481
<i>Vukovarsko-srijemska županija</i>	144.438
<i>Karlovačka županija</i>	112.596
<i>Sisačko-moslavačka županija</i>	140.549
<i>Primorsko-goranska županija</i>	266.503
<i>Ličko-senjska županija</i>	42.893
<i>Zadarska županija</i>	160.340
<i>Šibensko-kninska županija</i>	96.624
<i>Splitsko-dalmatinska županija</i>	425.412
<i>Istarska županija</i>	195.794

<i>Dubrovačko-neretvanska županija</i>	115.862
<i>Grad Zagreb</i>	769.944
<i>Međimurska županija</i>	105.863
<i>Varaždinska županija</i>	160.264
<i>Koprivničko-križevačka županija</i>	101.661
<i>Krapinsko-zagorska županija</i>	120.942
<i>Zagrebačka županija</i>	301.206

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Unatoč relativno velikom prostoru Ličko-senjska županija je županija s najmanjim brojem stanovnika i time najrjeđe naseljena te se nalazi na posljednjem 21. mjestu u odnosu na ostale županije i Grad Zagreb. U odnosu na prosječnu gustoću naseljenosti Republike Hrvatske od 68,71 st/km² i Jadranske Hrvatske od 52,76 st/km², gustoća naseljenosti Ličko-senjske županije je 8 puta niža od državne, a iznosi samo 8,01 st/km². Prema podacima DZS-a o kretanju broja stanovnika u razdoblju od 2011. – 2021. godine, Ličko-senjska županija izgubila je 8.034 stanovnika ili 15,78 % , dok je Jadranska Hrvatska izgubila 108.507 stanovnika ili 7,64%.

Tablica 3. Kretanje stanovnika Ličko-senjske županije (2011.-2021.)

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Jadranska Hrvatska	1.411.935	1.408.625	1.406.904	1.404.658	1.397.386	1.391.079	1.381.948	1.375.780	1.373.914	1.363.871	1.303.428
Broj stanovnika LSŽ	50.927	49.942	49.364	48.670	47.364	46.888	45.943	45.184	44.625	44.068	42.893

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Najveći broj stanovnika, njih 29.470 (68,7%) živi u gradovima od kojih je najveći Gospić s 11.464 stanovnika (26,71%), dok u općinama živi 13.423 (31,30%) stanovnika. Usporedbom

podataka DZS-a (Popis stanovništva, kućanstava i stanova, prvi rezultati po naseljima 2011. i Gradovi u statistici travanj 2021.) može se uočiti da je u svim jedinicama lokalne samouprave, osim u Gradu Novalji, zabilježen pad broja stanovnika. Tako stopa depopulacije u razdoblju od 2011. do 2021. godine u općini Donji Lapac iznosi zabrinjavajućih 32,84%, Vrhovine 49,40%, Udbina 28,18%, Perušić 24,68%, Brinje 61,01%, Plitvička Jezera 15,61%, Lovinac 4,97% i Karlobag 14,18%. Grad Senj bilježi depopulaciju od 16,77% odnosno 1204 stanovnika, Otočac 14,48% ili 1417 stanovnika te Gospić 10,06% ili 1281 stanovnika.

Grad Novalja jedina je jedinica lokalne samouprave na području Ličko-senjske županije koja je u razdoblju od 2011. do 2021. godine zabilježila malen porast broja stanovnika koji iznosi 0,11%. Svoj rast Grad Novalja duguje povoljnom geografskom i prometnom položaju, atraktivnim prirodnim resursima, orijentaciji na festivalski i party turizam, povećanju broja turističkih noćenja, neprestanim ulaganjima u razvoj infrastrukture i komunalnog sustava čime se osigurava povećanje kvalitete življenja.

Tablica 4. Osnovni statistički pokazatelji

JLS	Površina (u km ²)	Broj stanovnika 2011.	Broj stanovnika 2021.	Broj naselja	Gustoća naseljenosti 2021. (st/km ²)	Stopa depopulacije (u %)
Gospić	966,64	12.745	11.464	50	11,86	-10,06
Senj	660,83	7.182	5.978	27	9,05	-16,77
Otočac	564,30	9.778	8361	22	14,81	-14,48
Novalja	92,36	3.663	3667	10	39,70	+0,11
Brinje	358,22	3.256	1267	12	4	-61,01
Donji Lapac	354,20	2.113	1419	18	4	-32,84
Lovinac	341,92	1.007	957	10	2,80	-4,97
Perušić	380,69	2.638	1987	18	5,22	-24,68
Plitvička jezera	469,62	4.373	3691	41	7,86	-15,61
Udbina	683,15	1.874	1364	26	2	-28,18
Vrhovine	223,23	1.381	667	7	2,99	-49,40
Karlobag	283	917	787	14	2,79	-14,18

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Migracije i prirodni prirast

Procese depopulacije Ličko-senjske županije rezultat je dva negativna demografska trenda: negativan migracijski saldo te negativan prirodni prirast (prirodni pad). Negativan prirodni prirast (odnos rođenih i umrlih u godini) u Ličko-senjskoj županiji sve se više produbljuje zbog sve većeg udjela starog stanovništva u ukupnoj populaciji. U posljednjih deset godina (2010.-2019.) bilježi se pad od prosječno 479 osoba godišnje na razini županije te 3835 na razini regije Jadranske Hrvatske. U Ličko-senjskoj županiji je u 2019. godini umrlo 867 ljudi, dok se u istoj godini rodilo 368 ljudi. Negativno prirodno kretanje nije obilježje samo Ličko-senjske županije, već i čitave Hrvatske te je Ličko-senjska županija prema ovom pokazatelju na visokom 5. mjestu u Hrvatskoj iako je broj umrlih konstanto veći od broja rođenih. Manji negativni prirast imaju Dubrovačko-neretvanska, Međimurska, Zadarska i Požeško-slavonska županija. Vitalni indeks (živorođeni /100 umrlih) za Ličko-senjsku županiju u 2010. godini iznosi 44,8 što je gotovo pa dvostruko manje od vitalnog indeksa na razini regije Jadranske Hrvatske koji iznosi 88,27. U 2019. godini vitalni indeks Ličko-senjske županije bio je nešto manji te iznosi 42,45 dok je na razini Jadranske Hrvatske zabilježen drastičan pad na 69,95.

Usporedbom podataka o prirodnom prirastu u 2010. godini može se uočiti da je udio negativnog prirodnog prirasta Ličko-senjske županije u regiji Jadranske Hrvatske bio visokih 22,46%. U 2019. godini se taj udio normalizirao te je iznosio 9,97%. Niti jedna od županija koje čine Jadransku Hrvatsku nije imala pozitivan sveukupni prirodni prirast u razdoblju od 2010. do 2019. godine. Najveći je gubitak u broju stanovnika, uzrokovan većim brojem umrlih nego rođenih, imala Primorsko-goranska županija koja je izgubila 13.231 stanovnika. Slijede Šibensko-kninska županija sa gubitkom od 6.309 stanovnika, Istarska županija sa gubitkom od 5.777 stanovnika, Splitsko-dalmatinska županija sa gubitkom od 4.900 stanovnika, Ličko-senjska sa gubitkom od 4.790 stanovnika, Zadarska županija sa gubitkom od 2.875 stanovnika i Dubrovačko-neretvanska županija sa gubitkom od 474 stanovnika.

Tablica 5. Prirodni prirast stanovništva Ličko-senjske županije (razdoblje 2010-2019)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019
Istarska županija	-426	-395	-470	-366	-413	-713	-685	-785	-702	-822
Primorsko-goranska županija	-1.013	-1.014	-1.128	-1.018	-1.160	-1.440	-1.329	-1.794	-1.646	-1.689
Zadarska županija	25	-28	-123	-99	-298	-504	-379	-627	-447	-395
Šibensko-kninska županija	-536	-504	-530	-562	-550	-775	-758	-766	-676	-652

Splitsko-dalmatinska županija	368	-77	75	-277	-334	-1.042	-787	-1.140	-830	-856
Dubrovačko-neretvanska županija	139	-12	-47	-62	47	-59	-88	-171	-129	-92
Ličko-senjska	-418	-447	-493	-446	-522	-533	-469	-478	-485	-499
Jadranska Hrvatska	-1.861	-2.477	-2.716	-2.830	-3.230	-5.066	-4.495	-5.761	-4.915	-5.005
Republika Hrvatska	-8.735	-9.822	-9.939	-	-	-	-	-	-	-
				10.447	11.273	16.702	14.005	16.921	15.761	15.659

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

U 2010. godini negativan prirodni prirast imale su sve jedinice lokalne samouprave osim općine Plitvička Jezera. Najveći negativni prirodni prirast imali su grad Otočac (-109) i Općina Brinje (-56) dok su najmanji negativni prirast imali Općina Plitvička jezera (3) i Grad Novalja (-3). Bolji pokazatelj trenda reprodukcije svakako je vitalni indeks koji pokazuje relativne odnose broja rođenih i umrlih osoba, pa je primjereniji za usporedbu pojedinih prostornih jedinica. Indeks veći od 100, koji označava proširenu reprodukciju stanovništva (broj stanovnika povećava se prirodnim promjenom) na području Ličko-senjske županije u 2010. godini imala je jedino Općina Plitvička jezera (105,7). Zatim slijede Novalja (93,2), Gospić (74,1), Senj (54,2), Karlobag (50,0), Vrhovine (38,9), Otočac (31,4), Donji Lapac (30,6), Udbina (29,8), Perušić (24,6), Brinje (22,2), Lovinac (11,1).

2019. godine u svim općinama i gradovima zabilježen je negativan prirodni prirast. Najveći negativni prirast imali su redom: Otočac, Senj, Gospić, Brinje, Perušić, Donji Lapac, Novalja, Plitvička jezera i Općina Lovinac. Indeks veći od 100 na području Ličko-senjske županije u 2019. godini nije, nažalost, imala niti jedna jedinica lokalne samouprave, a posebno je zabrinjavajući podatak da on u čak 9 od ukupno 12 jedinica lokalne samouprave iznosi manje od 50. Tako najgori vitalni indeks redom imaju: Donji Lapac (11,11), Vrhovine (12,90), Udbina (19,57), Lovinac (24,00), Brinje (28,38), Perušić (31,88), Senj (32,70), Karlobag (37,50) i Otočac (44,94). Vitalni indeks veći od 50 imaju samo 3 jedinice lokalne samouprave: Novalja (55,71), Plitvička jezera (58,00) i Gospić (68,82).

2.3. Opća gospodarska kretanja u Ličko-senjskoj županiji

Opća gospodarska kretanja u Ličko-senjskoj županiji pokazuju uglavnom pozitivne trendove posljednjih godina, no bez obzira na to, glavno obilježje gospodarstva Ličko-senjske županije je zaostajanje za gospodarskom i socijalnom razinom razvijenosti Hrvatske. Na to veliki utjecaj ima slaba prometna povezanost unutar županije, visoka starost stanovništva (30,5%), a

slijedom toga i nedostatak radno aktivnog stanovništva (57,6%), pomanjkanje visokostručnih kadrova te domovinski rat.

Na području Ličko-senjske županije krajem 2020. registrirano je i poslovalo je 906 trgovačkih društava (TD). Prema broju Ličko-senjska županija se nalazi na posljednjem mjestu u regiji Jadranske Hrvatske, ali i u Republici Hrvatskoj. Šibensko-kninska županija, koja se nalazi na pretposljednem mjestu, ima i više nego duplo registriranih trgovačkih društava odnosno njih 2.296. Najveći broj registriranih trgovačkih društava ima Splitsko-dalmatinska županija, njih 13.927 što je i normalno za očekivati s obzirom da je riječ o najmnogoljudnijoj županiji Jadranske Hrvatske. Slijedi Primorsko-goranska županija sa 11.017 društava, Istarska županija sa 10.356 društava, Zadarska županija sa 4.802 registrirana trgovačka društva, Dubrovačko-neretvanska županija sa 3.866 društava te Šibensko-kninska i Ličko-senjska s ranije spomenutim brojem. Na području Republike Hrvatske sveukupno je, krajem 2020. godine, registrirano 131.180 trgovačkih društava. Udio registriranih trgovačkih društava Jadranske Hrvatske u ukupnom broju na razini države je 35,96%. Udio registriranih TD-a Ličko-senjske županije u ukupnom broju na razini Jadranske Hrvatske je samo 1,92%. Usporedbe radi udio Šibensko-kninske županije, koja se nalazi na pretposljednem mjestu je 4,87%.

Ličko-senjska županija nalazi se na posljednjem mjestu među regijama Jadranske Hrvatske i po broju registriranih obrta te na pretposljednem mjestu na razini Republike Hrvatske u 2020. godini. Manji broj registriranih obrta ima jedino Požeško-slavonska županija. Krajem 2020. Ličko-senjska županija imala je 1.152 registrirana obrta što je oko 3 puta manje od broja registriranih obrta u pretposljednjoj, unutar Jadranske Hrvatske, Šibensko-kninskoj županiji. Najveći broj obrta imala je Splitsko-dalmatinska županija, njih 11.552. Slijedi Primorsko-goranska županija sa 8.745 obrta, Istarska županija sa 8.063 obrta, Zadarska županija sa 4.731 obrtom, Dubrovačko-neretvanska županija sa 4.074 obrta i ranije spomenuta Šibensko-kninska i Ličko-senjska županija. Na području Republike Hrvatske sveukupno je, krajem 2020. godine, registrirano 90.968 obrta. Udio registriranih obrta Jadranske Hrvatske u ukupnom broju na razini države je visokih 45,80%. Udio registriranih obrta Ličko-senjske županije u ukupnom broju na razini Jadranske Hrvatske je samo 2,77%. Usporedbe radi udio Šibensko-kninske županije, koja se nalazi na pretposljednem mjestu je 8,03%.

Po odnosu aktivnih trgovačkih društava i obrta (udjeli) na dan 31.12.2020. godine LSŽ druga je županija u Hrvatskoj po broju aktivnih obrta u odnosu na trgovačka društva. Trgovačkih društava ima 44%, a obrta 56%. Ispred nje je samo Šibensko-kninska županija sa omjerom od 40,7% registriranih trgovačkih društava i 59,3% obrta. Istarska županija ima najveći udio trgovačkih društava u iznosu od 56,20% i najmanji broj registriranih obrta od 43,80%. Slijedi Primorsko-goranska županija s omjerom 55,70% TD-a i 44,30% obrta, Splitsko-dalmatinska županija s omjerom 54,70% TD-a i 45,30% obrta, Zadarska županija s omjerom 50,40% TD-a i 49,60% obrta, Dubrovačko-neretvanska županija s omjerom 48,70% TD-a i 51,30% obrta te Ličko-senjska i Šibensko-kninska županija s ranije spomenutim omjerima.

Gospodarstvo županije karakterizira postojanje velikog broja mikro i malih poduzetnika. Ukoliko se usporede podaci o aktivnim trgovačkim društvima prema ustrojbenim oblicima i aktivnim obrtima iz 2011. i 2020. vidljivo je da je u 2020. došlo do značajnog porasta broja aktivnih trgovačkih društava za 298 novih subjekata, ali je zabilježen pad broja registriranih obrta za 104.

Tablica 6. Aktivna trgovačka društva i aktivni obrti po županijama u 2021. godini

Područje	Trgovačka društva	Obrti	Ukupno	Trg. društva	Obrti
Istarska županija	10.356	8.063	18.419	56,2%	43,8%
Primorsko-goranska županija	11.017	8.745	19.762	55,7%	44,3%
Ličko-senjska županija	906	1.152	2.058	44,0%	56,0%
Zadarska županija	4.802	4.731	9.533	50,4%	49,6%
Šibensko-kninska županija	2.296	3.344	5.640	40,7%	59,3%
Splitsko-dalmatinska županija	13.927	11.552	25.479	54,7%	45,3%
Dubrovačko-neretvanska županija	3.866	4.074	7.940	48,7%	51,3%
Jadranska Hrvatska	47.170	41.661	88.831	53,1	46,9
Republika Hrvatska	131.180	90.968	222.148	59,1%	40,9%

Izvor: Obrtništvo_u brojkama_ OUB_XII_2020.pdf (hok.hr)

Na području Ličko-senjske županije u 2020. godini registrirano je bilo 5.196 poljoprivrednih gospodarstava od čega je obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava bilo 5.122. U odnosu na 2016. godinu ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava povećao se za 10,85%, a broj OPG-ova za 10,60%. Najveći broj OPG-ova u 2020. godini registriran je na području Grada Gospića (1.269) i Grada Otočca (1.177), a najmanji broj na području općine Karlobag (34) i Lovinac (163).

Tablica 7. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Ličko-senjskoj županiji u 2016. i 2020. godini

Područje	Broj OPG-ova u 2016. godini	Broj OPG-ova u 2020. godini	Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava 2016.	Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava 2020.
Brinje	604	589	605	590
Donji Lapac	183	215	186	217
Gospić	1.002	1.269	1.009	1.278
Karlobag	31	34	32	36
Lovinac	129	163	133	168
Novalja	265	245	273	259
Otočac	1.080	1.177	1.083	1.185
Perušić	389	398	391	401
Plitvička jezera	234	288	238	295
Senj	210	221	216	227
Udbina	264	322	273	336
Vrhovine	188	201	193	204
Ličko-senjska županija	4.579	5.122	4.632	5.196

Izvor: <https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/>

Osim trgovačkih društava i obrta nositelji gospodarskog razvoja su i društva s ograničenom odgovornošću, jednostavna društva s ograničenom odgovornošću i ostali oblici gospodarskih subjekata. Broj društava s ograničenom odgovornošću je u 2013. bio 666 što je više nego u 2020. kada je broj d.o.o.-ova bio 599. Broj jednostavnih društava s ograničenom odgovornošću je u 2013. godini bio 53 dok je u 2020. godini broj porastao na 300.

Tablica 8. Aktivna trgovačka društva prema pravno-ustrojbenim oblicima i aktivni obrti u 2013. i 2020. godini

	d.o.o.		j.d.o.o.		ostali oblici		obrtni		ukupno	
Gospodarstvo LSŽ 2013.	666	35,2%	53	2,8%	15	0,8%	1.156	61,2%	1.890	100%
Gospodarstvo LSŽ 2020.	599	29,1%	300	14,6%	7	0,3%	1.152	56,0%	2.058	100%

Izvor: [1 Obrtništvo u brojkama OUB XII 2020.pdf \(hok.hr\)](#), [Obrtništvo u brojkama 2014.pdf \(hok.hr\)](#)

Prema posljednjim podacima o gospodarstvu Ličko-senjske županije ostvaruje se:

- BDP po stanovniku na razini države u 2020. je iznosio 12,410,00 EUR što je za 9,27 % manje nego u prethodnoj 2019. godini kada je on iznosio iznosio 13.678,00 EUR.
- udio BDP-a Ličko-senjske županije u bruto društvenom proizvodu Republike Hrvatske je 0,85% (posljednji podatak je iz 2018.)
- prosječna neto plaća u Ličko-senjskoj županiji kod poduzetnika iznosila je 5.861 kn (prosjeak RH iznosi 6,382 kn) (posljednji podatak je iz 2019.)
- izvoz Ličko-senjske županije u 2020. godini iznosio je 536,78 milijuna kuna što je povećanje od čak 85,70% u odnosu na 2011. godinu.

BDP je u Ličko-senjskoj županiji u 2018. godini iznosio 3,284 milijardi kuna što je najmanje povećanje među županijama Jadranske Hrvatske i iznosi 8,38% u odnosu na 2011. godinu. Najveće povećanje imala je Dubrovačko-neretvanska županija u iznosu od 24,83%. Slijedi Zadarska županija sa povećanjem od 24,04%, Šibensko-kninska županija sa 17,68%, Splitsko-dalmatinska županija sa 14,73%, Istarska županija sa 13,76% i Primorsko-goranska županija

sa 9,70%. Udio BDP-a Ličko-senjske županije u Jadranskoj Hrvatskoj u 2018. godini je bio 2,63%.

Prema bruto domaćem proizvodu po glavi stanovnika u 2018. godini Ličko-senjska se županija nalazi na posljednjem mjestu među županijama Jadranske Hrvatske sa 66.848,00 kn. Najveći BDP po glavi stanovnika ima Istarska županija sa 117.231,00 kn. Slijedi Primorsko-goranska županija sa 111.413,00 kn, Dubrovačko-neretvanska županija sa 99.968,00 kn, Zadarska županija sa 81.338,00 kn, Šibensko-kninska županija sa 73.132,00 kn, Splitsko-dalmatinska županija sa 72.554,00 kn i Ličko-senjska županija sa ranije navedenim iznosom. Istarska, Primorsko-goranska i Dubrovačko-neretvanska županija jedine su županije u Jadranskoj Hrvatskoj koje imaju BDP po stanovniku veći od prosjeka Republike Hrvatske i Jadranske Hrvatske. BDP po glavi stanovnika je u 2018. u Ličko-senjskoj županiji bio veći za 11,21% u odnosu na 2011. godinu. BDP po stanovniku Ličko-senjske iznosi 73,80% BDP-a po stanovniku Jadranske Hrvatske u 2018. godini.

Tablica 9. Bruto domaći proizvod u županijama Jadranske Hrvatske u 2011. i 2018. godini

Područje	Bruto domaći proizvod u 2011. godini ('000 HRK)	Bruto domaći proizvod u 2018. godini ('000 HRK)	Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2011. godini	Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2018. godini
Istarska županija	20.530.821	23.808.036	98.654	117.231
Primorsko-goranska županija	29.033.591	32.153.787	98.018	111.413
Ličko-senjska županija	3.009.043	3.284.266	59.354	66.848
Zadarska županija	10.279.372	13.532.983	60.320	81.338
Šibensko-kninska županija	6.364.252	7.731.117	58.392	73.132
Splitsko-dalmatinska županija	27.468.136	32.213.453	60.371	72.554
Dubrovačko-neretvanska županija	8.980.562	11.948.012	73.263	99.968

Jadranska Hrvatska	105.665.777	124.671.654	74.835	90.577
Republika Hrvatska	334.194.132	385.376.571	78.029	92.389

Izvor: Bruto domaći proizvod – pregled po županijama (veljača 2021.)

2.4. Tržište rada

Glavne značajke tržišta rada Ličko-senjske županije:

- Prema strukturi zaposlenih, najveći udio radne snage zaposleno je kod pravnih osoba te obrta,
- Najviše zaposlenih prema djelatnostima je unutar sektora trgovine na veliko i malo; popravak motornih vozila te poljoprivrede, šumarstva i ribarstva,
- Prosječne plaće LSŽ niže su od prosjeka RH,
- Registrirana nezaposlenost pada u svim JLS-ovima,
- Sukladno trendovima na razini RH, najviše nezaposlenih je u populaciji mladih 20-24 godine te dobne skupine 50-59 godina,
- Prema analizi ponude poslova prema NKD-u najviše prijavljenih radnih mjesta ima u djelatnostima usluge smještaja i pripreme hrane; umjetnosti i rekreacije te u prerađivačkoj industriji,
- Iako trend pada nezaposlenosti zasebno gledano dobar pokazatelj, zbog negativnih demografskih trendova pada i zaposlenost što naposljetku dovodi do manjka radne snage na području županije,
- Nedostatak stručnih kadrova nepovoljan je faktor razvitka poduzeća, a samim time gospodarstva Ličko-senjske županije,
- S obzirom na sve iznesene statističke podatke u dosadašnjoj analizi može se izdvojiti više uzroka nezaposlenosti. Glavni razlozi nezaposlenosti su starosna struktura stanovništva; niska razina obrazovanje te relativno niska razvijenost gospodarstva u odnosu na RH.

2.4.1. Nezaposlenost

Potkraj prosinca 2021. u Hrvatskome zavodu za zapošljavanje bilo je evidentirano 125.715 nezaposlenih osoba, što je samo za 14 osoba više nego prethodnoga mjeseca, a za 34.130 osoba manje nego u prosincu 2020. Dakle, u prosincu 2021. godine nezaposlenost se zadržala na prošlomjesečnoj razini (tek 0,01 % više), a smanjena je za 21,4 % u usporedbi s istim mjesecom 2020. godine.

Analizom podataka iz tablice može se uočiti da je broj nezaposlenih u razdoblju od 2017. do 2020. godine u svim županijama Jadranske Hrvatske, osim Istarske, i na razini države bio u padu. U 2020. godini broj nezaposlenih je naglo porastao. Do prosinca 2021., kada su dostupni posljednji izvještaji, broj nezaposlenih osoba je ponovno bio u padu.

U razdoblju od kraja 2020. godine do prosinca 2021. godine najveći pad broja nezaposlenih zabilježen je u Istarskoj županiji od 2.566 osoba manje. Slijedi Splitsko-dalmatinska županija s padom nezaposlenih za 1.856 osoba. Primorsko-goranska županija s padom nezaposlenih od 1412 osoba, Zadarska županija s padom nezaposlenih od 992 osobe, Šibensko-kninska županija s padom od 371 osobe i Dubrovačko-neretvanska županija s padom nezaposlenih za 368 osoba, dok je u Ličko-senjskoj županiji pad broja nezaposlenih 271 osoba.

Najveći apsolutni broj nezaposlenih osoba u prosincu 2021. imali su Splitsko-dalmatinska županija (24.483 ili 19,5 % od ukupnoga broja u Hrvatskoj), Osječko-baranjska županija (15.285 ili 12,2 %) i Grad Zagreb (14.530 ili 11,6 %), a najmanji je broj nezaposlenih zabilježen u Ličko-senjskoj (1.647 ili 1,3 %) te Koprivničko-križevačkoj županiji (1.690 ili 1,3 %). U usporedbi s istim mjesecom prošle godine evidentirana je nezaposlenost smanjena u svim županijama. Najveći pad broja nezaposlenih evidentiran je u Istarskoj županiji (za 44,7 %), dok je najmanji pad nezaposlenosti zabilježen u Vukovarsko-srijemskoj županiji (za 9,7 %).2%.

Tablica 10. Registrirane nezaposlene osobe po županijama Jadranske Hrvatske u razdoblju od 2017. do prosinca 2021. godine

Područje	2017.	2018.	2019.	2020.	prosinac 2021.
Istarska županija	4.997	4.410	4.823	6.636	4.070
Primorsko-goranska županija	9.831	7.981	6.945	9.685	8.273

Ličko-senjska županija	2.510	2.065	1.757	2.066	1.795
Zadarska županija	6.339	5.512	4.623	5.155	4.163
Šibensko-kninska županija	5.574	5.159	4.424	5.276	4.905
Splitsko-dalmatinska županija	31.077	26.835	23.371	28.817	26.961
Dubrovačko-neretvanska županija	6.300	6.071	5.510	6.690	6.322
Jadranska Hrvatska	66.628	58.033	51.453	64.325	56.489
Republika Hrvatska	187.363	148.919	131.753	159.845	125.715

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje
https://www.hzz.hr/content/stats/0121/HZZ_stat_bilten_01_2021.pdf?v=2

Najveći broj nezaposlenih osoba u prosincu 2021. godine evidentiran je u ispostavama: Gospić (Grad Gospić, Općine Karlobag, Lovinac i Perušić) - 459 ili 25,61% i Otočac (Grad Otočac, Općine Brinje i Vrhovine) - 435 ili 24,23%, Donji Lapac (Općina Donji Lapac) - 234 ili 13,03%, Senj (Grad Senj) - 231 ili 13,0%, Korenica (Općine Plitvička Jezera i Udbina) - 183 ili 10,19%, i Novalja (Grad Novalja) - 105 ili 5,84%. Najveći broj nezaposlenih zabilježen je u 2017. godini, a najmanji u 2019.

Tablica 11. Registrirana nezaposlenost prema regionalnim i područnim uredima u Ličko-senjskoj županiji u razdoblju od 2017. do prosinca 2021. godine

Područni ured	2017.	2018.	2019.	2020.	prosinac 2021.
Donji Lapac	247	229	223	223	234
Gospić	738	619	536	588	459
Korenica	269	203	150	304	183
Novalja	131	118	104	143	105

Otočac	721	555	477	506	435
Senj	404	341	267	292	231

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://www.hzz.hr/usluge-poslodavci-posloprimci/publikacije-hzz/>)

Među županijama Jadranske Hrvatske, Splitsko-dalmatinska ima najveći broj NKV radnika (4.103 osobe) u ožujak 2021. godine što je i logično za očekivati s obzirom da je ukupan broj nezaposlenih osoba u ovoj županiji najveći te iznosi 27.956. Slijedi Primorsko-goranska županija sa 1.652 nezaposlene NKV osobe te ukupnim brojem nezaposlenih od 9.229, Istarska županija sa 1.108 nezaposlenih NKV osoba i ukupnim brojem nezaposlenih od 5.272, Šibensko-kninska sa 1.047 nezaposlenih NKV osoba i ukupnim brojem nezaposlenih od 5.004, Dubrovačko-neretvanska županija sa 945 nezaposlenih NKV osoba i ukupnim brojem nezaposlenih od 6.248, Zadarska županija sa 893 nezaposlene NKV osobe i ukupnim brojem nezaposlenih od 4.658 i Ličko-senjska županija sa 555 nezaposlenih NKV osoba i ukupnim brojem nezaposlenih od 1.914. Kada promatramo udio NKV radnika u odnosu na ukupni broj nezaposlenih u 2021. godini, Ličko-senjska županija ima najveći udio NKV radnika u ukupnom broju nezaposlenih i on iznosi 28,99%. Slijedi Istarska županija sa udjelom od 21,01% NKV radnika u ukupnom broju nezaposlenih, Šibensko-kninska županija sa 20,93%, Zadarska županija sa 19,17%, Primorsko-goranska županija sa 17,90%, Dubrovačko-neretvanska županija sa 15,12% i Splitsko-dalmatinska županija sa 14,68%.

U ukupnome broju nezaposlenih u prosincu 2021. godine 18.151 osoba (ili 14,4 %) bila je bez radnoga iskustva, što je 24,4 % manje nego u isto vrijeme 2020. godine. Istodobno 107.564 osobe (85,6 %) imale su prethodno radno iskustvo, a njih je 20,8 % manje nego u prosincu 2020. godine. Promatrano po djelatnostima, među osobama s radnim iskustvom, najveći je broj radio u: pružanju smještaja, pripremi i usluživanju hrane (16.787 ili 15,6 %), prerađivačkoj industriji (16.147 ili 15,0 %), trgovini na veliko i malo (15.324 ili 14,2 %), javnoj upravi i obrani (10.271 ili 9,5 %) te građevinarstvu (8.016 ili 7,5 %). U prerađivačkoj je industriji najveći broj nezaposlenih bio iz proizvodnje prehrambenih proizvoda, proizvodnje gotovih metalnih proizvoda, proizvodnje odjeće te prerade drva i proizvodnje proizvoda od drva i pluta.

U obrazovnoj strukturi nezaposlenih najbrojnije su bile osobe sa završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju do 3 godine i školom za KV i VKV radnike (38.700 ili 30,8 %) te osobe sa završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazijom (37.129 ili 29,5 %), a slijede osobe sa završenom osnovnom školom (23.603 ili 18,8 %), osobe sa završenim fakultetom i akademijom (11.324 ili 9,0 %), osobe s prvim stupnjem fakulteta, višom školom i stručnim studijem (8.698 ili 6,9 %) te osobe bez škole i nezavršenom osnovnom školom (6.261 ili 5,0 %). U usporedbi s istim mjesecom prošle godine, broj nezaposlenih smanjen je u svim obrazovnim skupinama. Najveće smanjenje nezaposlenosti evidentirano je u skupini osoba sa završenim prvim stupnjem fakulteta, višom školom i stručnim studijem (za 24,5 %), a najmanje u skupini osoba sa završenom osnovnom školom (za 15,2 %).

Kada promatramo broj nezaposlenih osoba koje imaju završen prvi stupanj fakulteta, stručni studij ili višu školu u 2021. godini, najveći broj ih ima u Splitsko-dalmatinskoj županiji, njih 1.992. Slijedi Primorsko-goranska županija sa 632 osoba, Dubrovačko-neretvanska županija sa 475 osoba, Zadarska županija sa 289 osoba, Šibensko-kninska županija sa 321 osobe, Istarska županija sa 249 osoba i Ličko-senjska županija sa 133 osoba.

Najveći broj nezaposlenih osoba koje su završile fakultet, akademiju, magisterij ili doktorat ima Splitsko-dalmatinska županija sa 2.296 osobe, Primorsko-goranska županija sa 976 osoba, Dubrovačko-neretvanska županija sa 559 osoba, Zadarska županija sa 457 osoba, Istarska županija sa 331 osoba, Šibensko-kninska županija sa 321 osoba i Ličko-senjska županija sa 66 osoba.

Ukupno je tijekom prosinca 2021. iz evidencije nezaposlenih izašlo 13.699 osoba, što je za 14,8 % više nego u prosincu 2020. godine. Od toga je zaposleno 8.140 osoba, i to: 6.898 osoba na temelju radnoga odnosa (13,0 % manje nego u prosincu prošle godine) i 1.242 osobe na temelju drugih poslovnih aktivnosti (ostvarivanje mjesečnog primitka odnosno dohotka od druge samostalne djelatnosti većega od prosječno isplaćene novčane naknade u prethodnoj kalendarskoj godini, registriranje trgovačkog društva, obrta, prijava na poljoprivredno osiguranje, zapošljavanje prema posebnim propisima i dr.). Temeljem radnoga odnosa većina se osoba zaposlila na određeno vrijeme (5.779 ili 83,8 %). Promatrano po djelatnostima, najveći se broj zaposlio u: trgovini na veliko i malo (1.055 ili 15,3 %), pružanju smještaja, pripremi i usluživanju hrane (886 ili 12,8 %), prerađivačkoj industriji (837 ili 12,1 %), zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (741 ili 10,7 %) te obrazovanju (648 ili 9,4 %). Istodobno je 5.559 osoba brisano iz evidencije nezaposlenih zbog ostalih razloga, npr. izlaska iz radne snage, nepridržavanja zakonskih odredbi, odjave s evidencije i dr. (93,7 % više nego istoga mjeseca prošle godine). Iz analize možemo izvući zaključak da najveći broj nezaposlenih osoba u 2021. godini u Ličko-senjskoj županiji ima završenu srednju trogodišnju ili četverogodišnju školu.

Tablica 12. Registrirane nezaposlene osobe prema županijama i razini obrazovanja krajem ožujka 2021. godine

Područje	Ukupno	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	SŠ za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV radnike	SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
Istarska županija	3.673	100	680	1.125	1.188	249	331
Primorsko-goranska županija	7.462	326	1.046	2.070	2.412	632	976

Ličko-senjska županija	1.647	97	394	496	461	133	66
Zadarska županija	3.782	119	629	1.079	1.209	289	457
Šibensko-kninska županija	4.453	135	702	1.597	1.259	321	321
Splitsko-dalmatinska županija	24.483	135	3.465	8.503	8.092	1.992	2.296
Dubrovačko-neretvanska županija	5.719	58	894	1.985	1.748	475	559

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (hzz.hr)

2.4.2. Zaposlenost

Podaci o broju zaposlenih u pravnim osobama obuhvaćaju zaposlene u pravnim osobama svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U podatke je uključena procjena broja zaposlenih u pravnim osobama koje imaju manje od 10 zaposlenih, a za koje Državni zavod za statistiku nije primio izvješća. Stoga ukoliko podatku od 12.105 osoba zaposlenih kod pravnih osoba dodamo broj zaposlenih kod fizičkih osoba (1.385), kod obrtnika (737), broj zaposlenih poljoprivrednika (453), samostalne profesionalne djelatnosti (81), zaposlene u međunarodnim organizacijama i RH državljani zaposleni kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu (1) i ostale osobe sa produženim mirovinskim osiguranjem (65) dobijemo podatak da je ukupan broj zaposlenih u Ličko-senjskoj županiji u 2021. godini iznosio 14.827 osoba. U 2020. godini taj broj je iznosio 14.774 zaposlenih.

Tablica 13. Ukupan broj zaposlenih u Ličko-senjskoj županiji u razdoblju od 2018. do 2021. godine

BROJ ZAPOSLENIH	2018.	2019.	2020.	2021.
- kod pravnih osoba	11.955	12.413	12.026	12.105

- kod fizičkih osoba	1.490	1.537	1.388	1.385
- kod obrtnika (31.12.)	729	746	748	737
- poljoprivrednici	397	421	455	453
- Samostalne profesionalne djelatnosti	100	92	86	81
- Zaposleni u međunarodnim organizacijama u inozemstvu i hrvatski državljani zaposleni na teritoriju RH kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu	0	0	0	1
- osobe sa produženim osiguranjem	71	74	71	65
UKUPNO:	14.742	15.283	14.774	14.827

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (hzz.hr)

Ukupan broj zaposlenih u Ličko-senjskoj županiji u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu povećao se za 0,36%. Rezultat je to smanjenja broja zaposlenih kod obrtnika za 1,47%. Broj zaposlenih kod pravnih osoba se povećao za 0,65%, kod fizičkih osoba se smanjio za 0,21%, kod poljoprivrednika se smanjio za 0,43%, kod samostalnih profesionalnih djelatnosti se smanjio za 5,81%, kod zaposlenih u međunarodnim organizacijama i hrvatskih državljana zaposlenih kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu zaposlena je 1 osoba, kod osoba sa produženim osiguranjem broj se smanjio za 8,45%. Udio zaposlenih u pravnim osobama u odnosu na ukupan broj zaposlenih u 2021. godini u Ličko-senjskoj županiji iznosi 81,08%

U odnosu na 2018. godinu, ukupan se broj zaposlenih u 2021. godini povećao za 0,57% odnosno za 85 osoba. Broj zaposlenih kod pravnih osoba povećao se za 1,24%, kod fizičkih osoba se smanjio za 7,04%, kod obrtnika se broj zaposlenih povećao za 1,08%, kod poljoprivrednika se povećao za 12,36%, kod samostalnih profesionalnih djelatnosti broj zaposlenih se smanjio za 19%, kod zaposlenih u međunarodnim organizacijama i hrvatskih državljana zaposlenih kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu broj zaposlenih se povećao za 100% s obzirom da u 2018. nije bilo zaposlenih, kod osoba sa produženim osiguranjem broj se u odnosu na 2018. smanjio za 8,45%.

Kretanje broja zaposlenih u pravnim osobama u Ličko-senjskoj županiji i Republici Hrvatskoj u razdoblju 2016.-2021. godine prikazano je sljedećom tabelom.

Tablica 14. Zaposleni u pravnim osobama od 2016. do 2021. godine (na dan 31.03.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
RH	1.23 1.14 3	1.267.42 0	1.299.43 8	1.334.37 4	1.328.242	1.338.464
Ličko-senjska županija	10.8 48	11.630	11.955	12.413	12.026	12.105
Udio LSŽ/RH	0,88	0,91	0,92	0,93	0,90	0,90

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (www.mirovinsko.hr)

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2018. godini u Županiji najveći udio u broju zaposlenih bio je u trgovini i popravcima motornih vozila i motocikala (13,41%), zatim u javnoj upravi i obrani (10,94%), u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (10,00%), u građevinarstvu (8,75%), u pružanju usluge smještaja i pripreme i usluživanja hrane (8,14%), u obrazovanju (7,63%) i u umjetnosti, zabavi i rekreaciji (7,19%). Na nivou Republike Hrvatske najveći udio u ukupnom broju zaposlenih u 2018. godini imaju zaposleni u prerađivačkoj industriji (16,24%), zatim u trgovini i popravcima motornih vozila i motocikala (15,59%), u javnoj upravi i obrani (8,23%), u obrazovanju (7,59%) i u zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (7,14%).

U 2021. godini najveći udio u broju zaposlenih u Ličko-senjskoj županiji bio je u trgovini i popravcima motornih vozila i motocikala (13,52%), zatim u javnoj upravi i obrani (10,31%), u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (10,27%), u građevinarstvu (9,42%), u pružanju usluge smještaja i pripremi i posluživanju hrane (7,85%), u obrazovanju (7,83%) i u zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (6,83%). Na razini Republike Hrvatske najveći udio u ukupnom broju zaposlenih u 2021. godini ima prerađivačka industrija (15,72%), trgovina i popravci motornih vozila i motocikala (15,29%), građevinarstvo (8,12%), javna uprava i obrana (7,82%), sektor obrazovanja (7,76%) i zdravstvena zaštita i socijalna skrb (7,24%).

2.5. Obrtništvo

Najveći broj obrta na području Ličko-senjske županije u 2018. godini bavio se uslužnim djelatnostima odnosno zanatstvom i to njih 355 ili 31,1%. Ugostiteljstvom i turizmom se bavilo ukupno 289 obrtnika ili 25,4%, trgovinom se bavilo 135 obrtnika ili 11,8%, prijevozom putnika i stvari 130 obrtnika ili 11,4%, ribarstvom, marikulturom i poljodjelstvom 91 obrtnik ili 8%, proizvodnim zanatstvom 74 obrtnika ili 6,5% i frizerskim, kozmetičarskim, fitness djelatnostima i njegovom tijela 66 obrtnika ili 5,8%.

U 2019. godini redoslijed djelatnosti prema broju obrtnika se nije mijenjao. Najveći broj obrtnika bavio se uslužnim zanatstvom, njih 381 ili 32,7% što je u odnosu na godinu ranije porast za 26 obrtnika ili 1,6%. Slijedi ugostiteljstvo i turizam sa 283 obrtnika ili 24,3% što je pad od 1,1%, trgovina sa 132 obrtnika ili 11,3% što je pad od 0,5%, prijevoz putnika i stvari sa 132 obrtnika ili 11,3% što je za 2 obrtnika više ili 0,1%, ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo sa 89 obrtnika ili 7,6% što je za 2 obrtnik a ili 0,4% manje nego prethodne godine, proizvodno zanatstvo sa 80 obrtnika ili 6,9% što je za 6 obrtnika ili 0,4% više nego u 2018. godini i frizeri, kozmetičari, fitness djelatnosti i njega tijela sa 69 obrtnika ili 5,9% što je za 3 obrtnika ili 0,1% više nego u 2018. godini.

U razdoblju od 1.1.2020. godine do 31.12.2020. godine u Ličko-senjskoj županiji otvorena su 174 gospodarska subjekta (uglavnom obrti), a u istom period zatvoreno ih je 149.

Tablica 15. Broj obrtnika ukupno i po sektorima

Županija		Broj obrtnika 2018.	Broj obrtnika 2020.
REPUBLIKA HRVATSKA		81.430	90.968
1	Zagrebačka	5.029	5.689
2	Krapinsko – zagorska	2.443	2.742
3	Sisačko-moslavačka	2.050	2.336
4	Karlovačka	1.846	1.986
5	Varaždinska	2.667	2.942
6	Koprivničko-križevačka	1.291	1.550

7	Bjelovarsko - bilogorska	1.081	1.194
8	Primorsko-goranska	8.013	8.745
9	Ličko-senjska	1.140	1.152
10	Virovitičko podravska	1.134	1.245
11	Požeško-slavonska	948	1.068
12	Brodsko-posavska	2.071	2.251
13	Zadarska	4.474	4.731
14	Osječko-baranjska	4.106	4.795
15	Šibensko-kninska	3.194	3.344
16	Vukovarsko-srijemska	2.131	2.321
17	Splitsko-dalmatinska	10.653	11.552
18	Istarska	7.526	8.063
19	Dubrovačko- neretvanska	3.792	4.074
20	Međimurska	1.261	1.416
21	Grad Zagreb	14.580	17.772

Izvor: Hrvatska obrtnička komora (www.hok.hr)

2.6. Turizam

Ličko-senjska županija na svom teritoriju ima tri nacionalna parka (Plitvička Jezera, Sjeverni Velebit, dio nacionalnog parka Paklenica), more te brojne druge geomorfološke, hidrografske i pejzažne resurse koji su bitan privlačni faktor za dolazak turista.

Grad Gospić u svojoj bogatoj turističkoj ponudi nudi raznovrsne sadržaje zanimljive svim uzrastima. Posebno se ističu:

- Rodna kuća dr. Ante Starčevića u Velikom Žitniku

- Memorijalni centar „Nikola Tesla“ koji od 2005. nosi status kulturnog dobra i u kojem se prezentira zavičaj iz kojeg je Nikola Tesla potekao te dobio ideje za svoje prve izume
- Muzej Like Gospić – koji skrbi za svu pokretnu spomeničku baštinu i nepokretne spomenike kulture i organizira tradicionalnu likovnu manifestaciju Likanale
- Istraživanje pećina poput Cerovačkih špilja ili Pećinskog parka Grabovača
- Adrenalinski i pustolovni programi na predjelima Velebita i Like i u Pustolovno izletničkom centru „Rizvan city“ u vidu špiljarenja, paintball-a, streličarstva, absailing-a, trekkinga i jeep safarija
- Paragliding odnosno padobransko jedrenje u organizaciji Paragliding kluba „Fobos“
- Park prirode Velebit – najveći zaštićeni objekt prirode u Republici Hrvatskoj sa planinarskim i trekking stazama Brušane-Rizvanuša-Brušane u duljini od 24 km i Baške Oštarije-Stupačinovo-Prpići u duljini od 7 km
- Ribolov na rijeci Liki i njenim pritocima Novčicom, Bogdanicom, Otešicom, Jadovom i Glamočnicom i jezeru Kruščica u kojima su zastupljene mnoge riblje vrste od kojih je jedna endemska riba „Lički pijor“ koja nastanjuje samo krške predjele podno Velebita
- Lov na dvama atraktivnim lovištima „Vrebac“ i „Krivi javor III“ koja zajedno imaju čak 18.840 ha površine i na kojima obitavaju divlje svinje, srnjaci, jeleni, smeđi medvjed te manje životinje poput lisica, jazavaca, kuna i zečeva
- 397 km biciklističkih staza
- Sportsko penjanje
- Jahanje
- Gastro doživljaji u prekrasnom prirodnom ambijentu mnogobrojnih ugostiteljskih objekata uz ponudu lokalnih namirnica poput ličke janjetine i divljači, slatkovodne ribe, domaćeg sira base i škripavca, ličkog krumpira i kupusa i raznoraznog voća i povrća.

Grad Senj se također može pohvaliti brojnim atrakcijama, aktivnostima i programima kao dijelom svoje turističke ponude. Najznačajnije atrakcije na kojima se gradi turistička ponuda Grada Senja su:

- Tvrđava Nehaj – sagrađena 1558. godine, visine 18 i širine 23 m u kojoj je trenutno postavljena zbirka Senjski uskoci i Senjska primorska kapetanija te izložbe Senjske crkve kroz povijest i Gradski plemićki grbovi Senja
- Park Nehaj – veličine 14 ha na kojem se nalazi spomenik Kalvarija i Kosturnica, pješačka staza, dva dječja igrališta i sportski teren koji ljeti služi i za kao pozornica za održavanje priredbi, koncerata, festivala i predstava

- Nacionalni park Sjeverni Velebit koji je najmlađi nacionalni park i obuhvaća najatraktivnije i prirodno najvrijednije prostore sjevernog dijela Velebita. U sklopu parka nalaze se poznate krške forme Hajdučki i Rožanski kukovi i jedna od najdubljih jama na svijetu Lukina jama
- Kuća Velebita – posjetiteljski i informacijski centar za posjetitelje NP Sjeverni Velebit
- Uvala Zavrtnica – geomorfološki spomenik prirode u čijem podmorju se nalazi potopljeni njemački brod iz II. svjetskog rata
- Gradski muzej Senj koji se nalazi u palači obitelji Vukasović koja datira iz 14. st. U muzeju su uređene zbirke: Arheološka i hidroarheološka, Zbirka glagoljice i glagoljskog tiskarstva, Senjskog pomorstva, Inteliktualni krug Senj, Zbirka novije senjske povijesti i dr.
- Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije koja se smatra najznamenitijim spomenikom vjere i kulture u gradu Senju i datira iz 1169. godine
- Izložba crkvene umjetnosti i Park senjskih književnika
- Svetište Majke Božje od Krasna
- Šumarski muzej Krasno – prvi šumarski muzej u Hrvatskoj sa 300 eksponata iz povijesti šumarstva Ličkog kraja
- Med Senja i okolice

Ljubitelji avanturizma i aktivnog odmora na području Grada Senja mogu uživati u 200 km biciklističkih staza u blizini i okolini Grada Senja. Za ljubitelje planinarenja nude se brojne uređene planinarske rute i šetnice od kojih su najpoznatije Premužićeva staza dužine 57 km, Senjska obilaznica dužine 50 km, Oltari-Zavižan, Gornja Klada-Zavižan i dr. Osim spomenutih aktivnosti posjetitelji i turisti mogu uživati u ronjenju na arheološkim lokalitetima, jedrenju, ribolovu i lovu.

Grad Otočac, kao i ostala mjesta na području Ličko-senjske županije, obiluje prirodnim bogatstvima na kojima bazira svoju turističku ponudu. Grad Otočac spada u jedno od najstarijih naselja i prvi put se spominje na Bašćanskoj ploči s kraja 11. stoljeća. Otočac je sve do 18. stoljeća bio smješten na prirodnom otočiću usred rijeke Gacke. Neke od zanimljivosti na kojima Grad Otočac gradi i bazira svoju turističku ponudu su:

- Rijeka Gacka – treća najduža podzemna rijeka na svijetu
- Mlinice na vrilima u Sincu koje obavljaju svoju funkciju meljave koristeći pogonsku snagu rijeke
- Hrvatski centar za autohtone vrste riba i rakova krških voda
- Velebitsko utočište za mlade medvjede – prvo utočište ovog tipa u Hrvatskoj koje je dom za mlade, napuštene medvjediće i otvoreno je za posjetitelje
- Gačanski park hrvatske memorije

- Muzej Gacke u kojem su izloženi predmeti šest muzejskih zbirki i to: arheološka zbirka koja svjedoči o prvim poznatim stanovnicima toga kraja, povijesna zbirka u kojoj je izloženo naoružanje te je prikazana kronologija Domovinskog rata, likovna zbirka u kojoj su izložena djela lokalnog slikara Željka Barkovića Barkana i Stojana Aralice. Peta zbirka uvodi posjetitelja u život karakterističan za to područje do 20. st. Šesta zbirka posvećena je otočkoj industrijskoj baštini.
- Pećina u Lešću – najstariji lokalitet na području Gacke
- Svetište boga Mitre – ostatak antičkog svetišta
- Utvrda Fortica – jedna od dvije preostale pravilne trokutaste kule u Hrvatskoj
- Razgledavanje i branje jagoda po eko načelima na OPG-u Babić
- Medna staza Gacke
- Apiterapija na OPG-u Marinka Bronzovića
- Ribolov – najzastupljenija vrsta je potočna i kalifornijska pastrva
- Biciklističke staze dužine do 232 km, planinarske staze Godača, Panos i Marković rudine
- Rent a kayak, kanu ili bike
- Quad safari Gackom dolinom i Velebitskim podbrdjem
- Gastronomija – na području Otočca nudi se bezbroj vrhunskih unikatnih jela pripremljenih od domaćih namirnica
- Folklorski festivali i manifestacija Eko Etno Gacka

Grad Novalja, središnja je luka i turistički centar otoka Paga i Ličko-senjske županije. Dolaskom turizma na Jadran, Novalja doživljava svoj intenzivan rast. Turizam je glavna gospodarska grana i generator ekonomije na području grada te Novalja, poput ranije navedenih gradova, svojim posjetiteljima i turistima ima za ponuditi mnoštvo sadržaja i aktivnosti. U nastavku donosimo neke od njih:

- Lunski maslinici – na području od 400 ha nalazi se botanički rezervat sa 80000 stabala maslina, od čega se posebno ističe 1500 divljih maslina visokih od 5 do 8 metara i najstarije stablo staro više od 2000 godina
- Plaža Zrće – najpoznatija plaža u Hrvatskoj i svjetski poznati brend koji okuplja najpoznatije izvođače moderne festivalske glazbe
- Antički vodovod „Talijanov buža“ – datira iz 1. st. i isklesan je u živom kamenu. Služio je za napajanje Novalje vodom. Dugačak je 1,2 km i maksimalne širine 60 do 70 cm.
- Crkva Sv. Katarine sa početka 20. st. i Crkva Majke Božje od Ružarija iz 17. st.
- Gradski muzej Novalja – središnja kulturna ustanova grada sa arheološkom, numizmatičkom i etnografskom zbirkom

- Crnkovićev dvor - prostor stare trgovine u kojoj je književnik Mladen Kušec izložio opremu stare trgovine iz 1943. U sklopu malog muzeja održavaju se radionice i predstave
- Plaža Ručica i Beriknica – poznate plaže čija slika se nalazi na gotov svim brošurama i promotivnim turističkim materijalima Turističke zajednice Grada Novalje
- Naselje Stara Novalja u kojem se nalazi jedna od najljepših plaža na otoku Planjka i šetnica dugačka 4 km
- Ostale plaže – Plaža Babe, Plaža Braničevica, Plaža Caska, Plaža Jadra, Plaža Lokunje, Plaža Straško, Plaža Mata, Plaža Zubovići
- Izvorni proizvodi otoka Paga poput paške soli, paškog sira i janjetine, makaruni, začinsko i aromatično bilje
- Kušaonica sira u sirani Gligora – uključuje priču o paškom siru, razgledavanje proizvodnje, posjet zrionici, posjet trgovini Gligora i kušaonici sira
- Ornitološki rezervati i ljekovita blata u Povljani i Kolanu
- Restoran Boškinac koji nudi vrhunska jela pripravljena od lokalnih proizvoda i vlasnik je Michelinove zvjezdice
- Izložba paške čipke i paške ovce
- Trail staza „Life on Mars“ ukupne dužine 14 km
- Lunapark, gumigrad i razne radionice kao ponuda za djecu
- Biciklističke staze ukupne dužine 115 km
- Wakeboard Cable na plaži Katarelac pored plaže Zrće – jedan je od najmodernijih ski-liftova u Europi sa 600 m sajle prosječne visine od 10 m
- Flyboard, paintball, bungee jumping, parasailing, rent-a-quad, rent-a-jet-ski
- Penjanje po stijenama Zamak i Stogaj
- Ronjenje – Grad Novalja obiluje lokacijama atraktivnima za ronioce. Tu se posebne ističe nalazište amfora iz 1. st. u uvali Vlaška Mala i potopljeni antički grad Cissa na području današnjeg naselja Caska

Zahvaljujući svojoj bogatoj povijesti, Općina Brinje svojim posjetiteljima i turistima ima mnoštvo sadržaja i aktivnosti za ponuditi te neke od njih donosimo u nastavku:

- Kapela Sv. Vida – potječe iz 14. st. i jedna je od najstarijih sakralnih građevina u Brinju
- Kapela Sv. Fabijana i Sebastijana – potječe s kraja 14. i početka 15. st. i zaštićeni je spomenik kulture nulte kategorije
- Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije – izgrađena na ostacima crkve iz 14. st. i u njoj je pronađen ulomak kamene ploče s glagoljskim tekstom iz 1518. godine

- Mlin Vretenaš – jedini sačuvani mlin čija kamena kola su još u funkciji
- Kameni most sa sunčanim satom – star više od 200 godina u centru Brinja
- Brončani kip Brinjskog minera – služi kao spomenik poznatim brinjskim minerima i graditeljima cesta i tunela. Kaže se da ne postoji tunel na svijetu u čijoj gradnji nije sudjelovao bar jedan Brinjak
- Zbirna narodna blaga – sadrži preko 1200 eksponata koji naznačuju spoznaje o brojnim aspektima stanovanja, prehrane, odijevanja, rukotvorstva, likovnog senzibiliteta i stvaralaštva, obrazovanju i običajima.
- Rokina bezdana – speleološki lokalitet dubine do 110 m i ulaznih dimenzija 22x12 m čiji mnogobrojni povezani podzemni vodeni kanali čine najveću podzemnu rijeku u Hrvatskoj. Stanište je za endemske vrste poput čovječje ribice, slatkovodne spužvice i slijepog rakušca
- Siničić spilja – jedinstvena prapovijesna lokacija u kojoj je, prema pretpostavkama, živio paleolitski lovac 9500 godina prije Krista. Dokaz tome su slike na stijenama spilje odnosno slikovni leptolitički prikazi, keramički predmeti i kosti životinja
- Jezero Brodić – nastalo podizanjem nasipa u toku potoka Brodić i bogato je prirodnom vegetacijom i ribom od kojih se najviše ističu šaran, amur i štika
- Sokolac – srednjovjekovni je plemićki grad u centru Brinja i spomenik nulte kategorije. Potječe iz 15. st. i sagradili su ga knezovi krčkih Frankopana
- Sportsko penjanje u stijeni
- Lov i ribolov
- Planinarska staza Brinjski prsten ukupne dužine 18,5 km
- Biciklističke staze

Općina Donji Lapac obiluje prirodnim resursima za razvoj turističkog proizvoda i ponude koju u današnjim uvjetima prepoznamo kao lovni, ribolovni, planinarski, odnosno izletnički turizam. Netaknuti prostor, izrazito bogat florom i faunom i jednom od najljepših rijeka osigurava mogućnosti za razvoj ove grane gospodarstva. Potencijali rijeke Une ogledaju se kako u ponudi sportskim ribolovcima za ribolov na jednoj od najčišćih i najatraktivnijih rijeka u Europi bogatoj domaćom i kalifornijskom pastrvom, tako i u raftingu kao atraktivnom sportu koji je ujedno pravi turistički užitak. Bitno je spomenuti i Štrbački buk, drugi veliki vodopad na rijeci Uni, nakon onog u Martinbrodu, i smješten je kod naselja Donji Štrbci, u neposrednoj blizini državne granice sa BiH. Štrbački buk čini nekoliko vodopada, od kojih je najveći slap visok 25 metara. Drugi veliki potencijal Općine Donji Lapac je u lovnom turizmu. Izuzetni tereni bogati sa gotovo svim vrstama divljači predstavljaju temelj na kome se može razviti ovaj vid turizma. Visoravan Kamensko, u sastavu planine Plješivica, pruža mogućnosti planinarskog odnosno izletničkog turizma i biciklizma.

Karlobag se nalazi na važnom cestovnom pravcu koji jadranskom magistralom vodi od Rijeke prema Dubrovniku, a prema unutrašnjosti ka Gospiću, Plitvičkim jezerima i Zagrebu. Karlobag

je čudesan spoj Mediterana i kontinenta, kristalno čistog mora i najljepše hrvatske planine do koje ima tek nekoliko minuta vožnje. Uz samo mjesto Karlobag najveća mjesta rivijere su: Ribarica, Cesarica, Lukovo Šugarje, Barić Draga i Sv. Marija Magdalena, na Velebitu Baške Oštarije.

Najznačajnije atrakcije i sadržaji koji se nude posjetiteljima i turistima u Karlobagu i bližoj okolini su:

- Kapucinski samostan i Crkva Sv. Josipa – kvadratnog je tlocrta s pravokutnim dvorištem u kojem se nalazi velika šterna promjera 6 metara i kapaciteta od 180.000 litara. Samostan posjeduje knjižnicu s literaturom iz 16., 17. i 18. stoljeća
- Fortica i Kava – četverouglasta tvrđavica iz 13. i 14. stoljeća koja je služila za nadzor plovidbe u kanalu i prema otoku Pagu, sigurnost i zaštitu u slučaju oružanih sukoba. Danas se je unutar kule uređen mediteranski vrt Kava
- Šterne – jedini izvori pitke vode u vremenima prije vodovodne mreže, danas služe kao podsjetnik na prošlost i nekadašnji način života. U mjestu Karlobag nalazi se 6 lokaliteta gradskih šterni
- Crkva Sv. Karla Boromejskog – izgrađena 1710. godine
- Kalvarija – mjesto na kojem je 1772. godine izgrađena kapelica Blažene Djevice Marije koja je kasnije pretvorena u manju crkvicu
- Zgrada škole – kamena građevina iz 1875. godine
- Kubus – spomenik gradnji ceste Karlobag – Gospić postavljen 1846. godine
- Fontana od klesanog kamena – spomenik gradnji ceste Knežić – Kekićeve cesta u razdoblju između 1844. i 1851. godine
- Poučna staza Terezijana – Terezijana je izgrađena 1786. godine i bila je važna radi boljeg povezivanja sa Gospićem. Javna ustanova „Park prirode Velebit“ uredila je i pretvorila dio Terezijane u poučnu stazu namijenjenu isključivo pješacima. Cesta ima svojstvo kulturnog dobra
- Dabri i Dabarski kukovi – protežu se središnjim dijelom brdskog masiva, od Bačić-kuka do Ljubičkog brda. Na lokalitetu Ravni Dabar nalazi se alpinistička zona, gdje je dozvoljeno sportsko penjanje i planinarski doma sa 50-tak ležajeva
- Cesarica i Ribarica – Cesarica je vikend naselje koje se može pohvaliti predivnom uvalom i čistim morem. Ribarica je turističko naselje koje je u prošlosti bilo isključivo ribarsko mjesto
- Lukovo Šugarje – naselje koje potječe iz 17. stoljeća. U naselju se nalazi crkva Sv. Luke Evanđeliste iz 18. stoljeća i pučka škola sa početka 20. stoljeća
- Ronjenje, ribolov, biciklizam, alpinizam

Općina Lovinac jedinstvena je u Republici Hrvatskoj po očuvanim prirodnim ljepotama, obilju pitkih voda, dobroj klimi i čistom zraku. Tradicijsko stočarstvo, tisućljetna povijest kraja, čiste rijeke, nedirnut krajolik, zdrava hrana i brojne vrste ljekovitog i aromatičnog bilja, tajne su ovog, još neotkrivenog kutka Hrvatske. U cilju što boljeg očuvanja svojih prirodnih resursa, kulturnih i tradicijskih vrijednosti, pokrenula je projekt održivog razvoja ruralnog turizma baziranog upravo na valorizaciji naslijeđa. Turizam i proizvodnja zdrave hrane aduti su kojima Općina Lovinac računa biti konkurentna u budućnosti. Trenutno je u planu i razradi projekt „Centar za planinski turizam Sveto Brdo“ kojeg provode Općina Lovinac i Općina Jasenice. Cilj projekta je stvaranje Centra planinskog turizma Sveto Brdo, koji će ponuditi veliki broj turističkih sadržaja i utjecati na otvaranje velikog broja novih radnih mjesta. Jedan od najvećih pothvata projekta je izgradnja žičare koja će preko Svetog Brda spajati Općinu Lovinac i Jasenice, odnosno kontinent. Zimi će se nuditi skijanje, klizanje na ledu, sanjkanje, a ljeti planinarenje, trčanje, slobodno penjanje, vožnju biciklom, veslanje, plivanje, jahanje, obilazak špilja i ostale avanturističke i rekreacijske aktivnosti.

Općina Lovinac svojim posjetiteljima nudi sljedeće sadržaje i aktivnosti:

- Sedam zaštićenih kulturnih dobara – Štulića kula, Crkva sv. arhanđela Mihovila, Crkva sv. Marije Magdalene, most na rijeci Suvaji i cisterna s oknom, majstorska cesta u naselju Sveti Rok građena od 1825. do 1832.godine, crkva sv. Roka, hram sv. Apostola Petra i Pavla
- Zaštićeni kopneni arheološki lokaliteti – Cvituša, Piplica, Pod Cvitušom (ostaci stare rimske ceste)
- Speleološki objekti – špilja Vranik, špilja Brkića, špilja na Ziru, Zečja špilja, Babina špilja, Špilja Debeljača
- Lov i ribolov
- Planinarenje – najviše kote u općini su Sveto brdo (1752 m) i Babin vrh (1744 m). Sveto brdo drugi je po visini vrh Velebita
- Biciklističke staze – na području Općine Lovinac postoje sljedeće biciklističke staze: Suvajski bunari, Zir, Pilar, Lička polja, Mila voda i Velebit
- Sanjkalište Cvituša
- Manifestacija „Dan Ličkog krumpira“
- Gastronomija – na području Općine Lovinac nalaze se dva bistroa u kojima se poslužuje hrana tradicionalna za Liku

Bogatu turističku ponudu ima i Općina Perušić koja svojim posjetiteljima nudi:

- Kaluđerovac – selo smješteno neposredno uz tok rijeke Like poznato po grnčariji ili lonačarstvu. Iako se danas nitko ne bavi grnčarijom, ovo naselje vrijedno je za posjetiti zbog autohtone ruralne građevne strukture
- Jela Car – prirodni fenomen najveće jele u Europi visoke 42,5 metara s opsegom 5,42 metara
- Pisani kamen – nalazi se u susjedstvu jele Car i potječe iz 1. stoljeća, na kamenu je upisan Zakon kojim su Rimljani riješili razmirice između plemena Ortoplini i Parentini
- Kosinjski odnosno kosinjska dolina - jedinstveni je prostor koji je ostao netaknut industrijalizacijom i velikim prometnicama i može se pohvaliti velikim brojem biljnih i životinjskih vrsta, špiljama, jamama i vrtacama, vrelima i izvorima
- Kosinjski most – kameni most dug 70 metara preko rijeke Like koji spaja Gornji i Donji Kosinjski. Izgrađen je početkom 20. stoljeća i jedinstven je po otvorima u lukovima kojima imaju funkciju rasterećenja vodenog vala pri udaru na most
- Stari grad Perušić poznat kao Turska kula i Crkva Uzvišenja sv. Križa – danas je sačuvan jedan kat središnje kule i vidljiva su mjesta koja su služila kao stražarnica. Crkva se nalazi na susjednoj uzvisini s Perušićkom kulom i datira iz 13. stoljeća.
- Poučna staza Čovjek i krš – prolazi kraj tri špilje i jedne jame kroz šumu bukve i grada sve do vidikovca Grabovača, s kojeg se pruža pogled na kanjon rijeke Like, Ličko polje, te veći dio Velebit
- Poučna staza Tragom Mirka Maleza – povezuje 5 špilja i nazvana je u čast pionira hrvatske speleoarheologije
- Poučna staza Fauna – nalazi se na putu od suvenirnice do špilje Samograd i pruža informacije o zaštićenim i ugroženim vrstama
- Poučna staza Klisa – podučava o šumama, flori i fauni kraja i o samom brdu Klis
- Poučna staza Flora – prolazi travnjacima brda Šutić vrh te vodi šumovitim obroncima do Medine i Amidžine pećine
- Kajakarenje, lov i ribolov, biciklizam, planinarenje
- Gastronomija

Plitvička jezera, koja se nalaze na području istoimene općine, jedna su od najpoznatijih su i najpopularnijih destinacija na području Ličko-senjske županije. Područje jezera proglašeno je nacionalnim parkom i ubraja se u najljepše prirodne znamenitosti Europe. Ukupna površina parka iznosi 29 482 ha od čega na šume otpada 22 308 ha. Park je stanište i dom mnogim biljnim i životinjskim vrstama. Međutim, pored svjetski poznatog brenda kao što su Plitvička jezera, na području Općine nude se i drugi zanimljivi sadržaji od kojih su najznačajniji:

- Poučno-rekreativna staza Plitvica i Čorkova uvala

- Crkve – Hram Sv. Apostola Petra i Pavla u Ličkom Petrovom selu, Crkva Sv. Jurja u Korenici, Crkva Sv. Ivana u Smoljancu, Hram Uspenja Presvete Bogorodice u Vrelu Koreničkom
- Vodeničarsko naselje Rastoke – smješteno na mjestu gdje se voda Slunjšice ulijeva u rijeku Koranu
- Pilana i mlinska vodenica Špoljarić u selu Korana
- Udruga građana Tara – članice udruge izrađuju originalne pletene proizvode, tkane predmete i druge predmete od domaće vune
- Astronomsko društvo Korenica – osnovano s ciljem popularizacije astronomije, rada s djecom i odraslima i uživanja u nebeskim ljepotama. Zvezdarnica Korenica najveća je u Hrvatskoj s promjerom od 10 metara i visine od čak 17 metara
- Medveđak – jedna od najatraktivnijih lokacija s koje se pruža pogled na Plitvička jezera. Radi se o šumovitoj gorskoj kosi dugačkoj 8 km.
- Plješivica – izduženi planinski vijenac koji se proteže kroz istočnu Liku
- Planinarenje na lokacijama Gola Plješivica (1648 m), Medveđak (327m), Mrsinj Grad (410 m)
- Biciklizam, Paragliding, quad safari i airsoft
- Gastronomija

Općina Udbina svojim posjetiteljima i turistima nudi sljedeće sadržaje i aktivnosti:

- Park šuma Laudonov gaj – u parku se nalazi oko 600 hrastovih stabala starih oko 250 godina
- Krajobraz „Bijeli Potoci – Kamensko“ – proteže se na području općina Udbina i Donji Lapac. Osim što su zaštićeni kao značajni krajobraz, proglašeni su spomen područjem
- Ornitološki rezervat Gola Plješivica i Sokolovača – gnjezdilišta su velikog tetrijeba, surog i sivog orla
- Crkva hrvatskih mučenika – građena po uzoru na crkvu sv. Križa u Ninu i u narodu je poznata kao najmanja katedrala na svijetu.
- Biciklizam i planinarenje
- Gastronomija

Ulaganje u turizam jedan je od prioriteta Općine Vrhovine. U planu je izgradnja sportsko-rekreacijskog centra Bijeli vrh koji obuhvaća izgradnju skijališta, biciklističke staze, adrenalinskog parka, pantball-a, disk golfa, bowlinga, penjačke staze, zorbinga i zip line-a. Općina Vrhovine svoju trenutnu turističku ponudu bazira na nekoliko sadržaja dostupnih u sklopu sportsko-rekreacijskog centra Bijeli Vrh i na atrakcijama koje se nalazi na području susjednih jedinica lokalne samouprave. Na području općine nudi se sljedeći sadržaji:

- Zip line „Pazi medo“ – donedavno najduži zip line u Europi dužine od 1700 m
- Sportsko penjanje – umjetna stijena površine od 54 m² i visine od 8 metara sa tri zasebne linije za penjanje
- Biciklizam – 150 km uređenih biciklističkih staza i puteva
- Disc golf – novi sport koji objedinjuje dva poznata sporta, golf i frizbi. U SRC Bijeli Vrh postavljeno je 18 koševa na području od 2000 m²
- Gastronomija

Turistička djelatnost u Ličko-senjskoj županiji posljednjih godina bilježi pozitivne rezultate i rast. Posljednjih godina primjetan je značajan porast turističkog prometa, posebno stranaca koji u strukturi značajno premašuju broj domaćih turista. Od ukupno ostvarenih 820.648 turističkih dolazaka u Ličko-senjsku županiju 93,92 % ili 770.828 čine strani turisti, dok od ukupno ostvarenih 2.856.171 noćenja na strane turiste otpada 94,63 % odnosno 2.702.811 noćenja. Ličko-senjska je županija u 2019. g. u odnosu na godinu prije bilježila povećanje turističkih dolazaka od 3,8 % i 3,7 % više ostvarenih noćenja. Nacionalni park Plitvička Jezera svake godine posjeti više od milijun posjetitelja. Taj trend je prepoznat te se posljednjih nekoliko godina puno ulagalo u poboljšanje kvalitete te proširenje smještajnih kapaciteta na području Plitvičkih jezera. Osim toga, primjetan je porast ulaganja u ruralni turizam na području županije, a osobito u blizini nacionalnih parkova.

Na području Ličko-senjske županije u svibnju 2020. godine, u ukupnom broju smještajnih kapaciteta dominiraju objekti u domaćinstvu u ukupnom broju od 4.081 objekata i 25.773 kreveta što je 43,63% od ukupnog broja objekata i 42,74% od ukupnog broja kreveta. Slijede stanovi za odmor u iznosu od 2.917 objekata i 9.646 kreveta što je 31,19% od ukupnog broja objekata ili 16% od ukupnog broja kreveta, kuće za odmor u iznosu od 1.387 objekata i 6.367 kreveta što je 14,83% od ukupnog broja objekata i 10,56% od ukupnog broja kreveta, kuće stanovnika općine/grada u iznosu od 375 objekata i 1.667 kreveta što je 4,01% od ukupnog broja objekata i 2,76% od ukupnog broja kreveta, studio apartmani u iznosu od 171 objekata i 725 kreveta što je 1,83% od ukupnog broja objekata i 1,2% od ukupnog broja kreveta, apartmani u iznosu od 151 objekt i 1.486 kreveta što je 1,61% od ukupnog broja objekata i 2,46% od ukupnog broja kreveta, stanovi stanovnika općine/grada u iznosu 60 objekata i 245 kreveta što je 0,64% od ukupnog broja objekata i 0,41% od ukupnog broja kreveta, sobe za iznajmljivanje u iznosu od 56 objekata i 1.448 kreveta što je 0,6% od ukupnog broja objekata i 2,4% od ukupnog broja kreveta. Pored navedenih objekata potrebno je spomenuti i hotele kojih na području županije ima 21 sa ukupnim brojem kreveta u iznosu od 2.242 što je 0,22% od ukupnog broja objekata i 3,72% od ukupnog broja kreveta, kampovi u iznosu od 7 objekata i 7.179 kreveta što je 0,07% od ukupnog broja objekata i 11,9% od ukupnog broja kreveta.

Tablica 16. Smještajni kapaciteti po vrsti smještajnih jedinica u Ličko-senjskoj županiji u svibnju 2020. godine

Objekt Podvrsta objekta	Broj objekata	Udio	Broj kreveta	Udio
Aparthotel	1	0,01	32	0,05
Apartman	151	1,61	1.486	2,46
Hostel	12	0,13	776	1,29
Hotel	21	0,22	2.242	3,72
Izvorna stara obiteljska kuća (vikendica)	46	0,49	233	0,39
Kamp	7	0,07	7.179	11,90
Kamp odmoriste	6	0,06	888	1,47
Kampiralište	3	0,03	264	0,44
Kuća stanovnika općine/grada	375	4,01	1.667	2,76
Kuća za odmor	18	0,19	107	0,18
Kuća za odmor (vikendica)	1.387	14,83	6.367	10,56
Objekt za robinzonski smještaj	6	0,06	111	0,18
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	10	0,11	62	0,10
Objekti u domaćinstvu	4.081	43,63	25.773	42,74
Odmaralište za djecu	1	0,01	20	0,03
Organizirano kampiranje	2	0,02	90	0,15

Pansion	12	0,13	441	0,73
Planinarski dom	5	0,05	165	0,27
Soba za iznajmljivanje	56	0,60	1.448	2,40
Stan stanovnika općine/grada	60	0,64	245	0,41
Stan za odmor (vikendica)	2.917	31,19	9.646	16,00
Studio apartman	171	1,83	725	1,20
Turistički apartmani	1	0,01	30	0,05
Turističko naselje	2	0,02	160	0,27
Učenički/studentski dom	2	0,02	148	0,25
Ukupno	9.353	100,00	60.305	100,00

Izvor: <https://www.hgk.hr/documents/turizamlickosenjske-zupanije6033badfb0645.pdf>

U razdoblju od 2015. do 2021. godine na području Ličko-senjske županije najveći je broj dolazaka i noćenja ostvaren u 2019. godini, kada je broj noćenja iznosio 2.856.171, a broj dolazaka 820.648. U 2021. godini broj noćenja se smanjio za više od 50% te je iznosio 911.267 dok je broj dolazaka smanjen za 79% u odnosu na rekordnu 2019. godinu. Posljedica je to pojave virusa Covid-19 i proglašenja globalne pandemije.

Tablica 17. Dolasci i noćenja turista u Ličko-senjskoj županiji, DZS, kolovoz 2021. Zagreb

God.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Dolasci	574.736	621.129	736.284	789.330	820.648	267.856	174.795
Noćenje	2.198.348	2.322.753	2.647.025	2.749.230	2.856.171	1.330.923	911.267

Izvor: Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku najveći broj stalnih ležajeva u 2019. godini imao je Grad Novalja u iznosu od 24.326 što je čak 57,68% od ukupnog broja stalnih ležajeva na području Ličko-senjske županije (42.173). Slijedi Grad Senj sa 6.617 stalnih ležajeva odnosno 15,69%, Općina Plitvička Jezera sa 5.527 ili 13,10%, Općina Karlobag sa 3.113 ili 7,38%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 2.590 stalnih ležajeva što je 6,15% od ukupnog broja ležajeva u Ličko-senjskoj županiji. Od ukupnog broja pomoćnih postelja od 9.928 na području Ličko-senjske županije u 2019. godini u Gradu Novalji se nalazi njih 6.399 ili 64,45%. Slijedi Grad Senj sa 1.797 pomoćnih ležajeva ili 18,10%, Općina Karlobag sa 818

pomoćnih ležajeva ili 8,23%, Plitvička jezera sa 513 pomoćnih ležajeva ili 5,16%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 401 pomoćni ležaj ili 4,06%.

Od ukupnog broja dolazaka od 820.648 na području Ličko-senjske županije u 2019. godini u Općini Plitvička jezera ostvareno je 345.625 ili 42,11%, u Gradu Novalji 265.599 ili 32,36%, u Gradu Senju 91.021 ili 11,09%, u Gradu Otočcu 45.458 ili 5,53%, U Općini Karlobag 36.165 ili 4,40% i u Gradu Gospiću 20.310 dolazaka ili 2,47%. U ostalim jedinicama lokalne samouprave ostvaren je broj dolazaka od 16.470 ili 2,04%.

Na području Ličko-senjske županije je u 2019. godini zabilježen broj noćenja od 2.856.171 od čega je u Gradu Novalji ostvareno 1.676.947 ili 58,71%, u Općini Plitvička Jezera 485.699 ili 17,00%, u Gradu Senju 379.007 ili 13,26%, U Općini Karlobag 193.665 ili 6,78%, u Gradu Otočcu 59.285 ili 2,07% i u Gradu Gospiću 33.211 dolazaka ili 1,16%. U ostalim je jedinicama lokalne samouprave ostvaren broj noćenja od 28.357 dolazaka ili 1,02%. Usporedbom podataka o broju noćenja i broju dolazaka dolazimo do podatka o prosječnoj duljini boravka. Tako je na području Ličko-senjske županije u 2019. prosječna duljina boravka iznosila 3,48 dana. Sa gledišta jedinica lokalne samouprave, Grad Novalja ima najdužu prosječnu duljinu boravka turista i ona iznosi 6,31 dan. Slijedi Općina Karlobag sa prosječnom duljinom boravka od 5,35 dana, Grad Senj sa 4,16 dana, Općina Lovinac sa 2,85 dana, Općina Perušić sa 2,61 dana, Općina Donji Lapac sa 2,04 dana, Općina Udbina sa 1,76 dana, Općina Vrhovine sa 1,66 dana, Grad Gospić sa 1,63 dana, Općina Plitvička Jezera sa 1,40 dana, Grad Otočac sa 1,30 dana i Općina Brinje sa prosječnom duljinom boravka od samo 1,03 dana.

Najveći broj stalnih ležajeva u 2020. godini imao je Grad Novalja u iznosu od 21.801 što je 58,75% od ukupnog broja stalnih ležajeva na području Ličko-senjske županije (37.103). Slijedi Grad Senj sa 6.020 stalnih ležajeva ili 16,22%, Općina Plitvička Jezera sa 3.908 ili 10,53% i Općina Karlobag sa 2.829 ili 7,62%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 2.545 ili 6,88%. Od ukupnog broja pomoćnih postelja od 8.396 na području Ličko-senjske županije u 2020. godini u Gradu Novalji se nalazi njih 5.343 ili 63,63%. Slijedi Grad Senj sa 1.527 pomoćnih ležajeva ili 18,18% i Općina Karlobag sa 738 pomoćnih ležajeva ili 8,78%. Ostale jedinice lokalne samouprave zajedno imaju 788 pomoćnih ležajeva ili 9,41%.

Zbog pojave pandemije virusa Covid-19, u 2020. godini je na području Ličko-senjske županije zabilježeno gotovo četiri puta manje dolazaka u iznosu od 267.856 od čega je na području Grada Novalje ostvareno 125.687 ili 46,92%, na području Općine Plitvička Jezera 62.296 ili 23,25%, u Gradu Senju 41.946 ili 15,62%. U ostalim jedinicama lokalne samouprave zajedno je zabilježeno 36.490 dolazaka ili 14,21%. Ukupno je na području županije ostvareno 1.330.923 noćenja od čega u Gradu Novalji 885.656 ili 66,54%, u Gradu Senju 203.107 ili 15,26%, u Općini Karlobag 102.595 ili 7,70% i u Općini Plitvička Jezera 96.758 ili 7,26%. U ostalim je jedinicama lokalne samouprave zajedno ostvareno 41.042 ili 3,24%.

Na području Ličko-senjske županije u 2020. prosječna duljina boravka iznosila 4,96 dana. Sa gledišta jedinica lokalne samouprave, Grad Novalja ima najdužu prosječnu duljinu boravka turista i ona iznosi 7,04 dan. Slijedi Općina Karlobag sa 6,49 dana, Grad Senj sa 4,84 dana, Općina Perušić sa 3,16 dana, Općina Lovinac sa 3,12 dana, Općina Udbina sa 2,34 dana, Grad Gospić sa 2,19 dana, Grad Otočac sa 1,78 dana, Općina Vrhovine sa 1,58 dana i na posljednjem mjestu Općina Plitvička Jezera sa samo 1,55 dana.

Tablica 18. Broj smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja u Ličko-senjskoj županiji u 2019. i 2020. godini

Područje	Broj stalnih postelja 2019.	Broj pomoćnih postelja 2019.	Broj stalnih postelja 2020.	Broj pomoćnih postelja 2020.	Dolasci 2019.	Dolasci 2020.	Noćenja 2019.	Noćenja 2020.
Gospić	780	107	656	99	20.310	7.124	33.211	15.656
Novalja	24.326	6.399	21.801	5.343	265.599	125.687	1.676.947	885.656
Otočac	921	199	775	201	45.458	9.117	59.285	16.316
Senj	6.617	1.797	6.020	1.527	91.021	41.946	379.007	203.107
Brinje	37	6	42	6	3.095	-	3.205	-
Donji Lapac	46	7	20	-	256	-	524	-
Karlobag	3.113	818	2.829	738	36.165	15.803	193.665	102.595
Lovinac	183	32	159	28	1.172	712	3.345	2.225
Perušić	88	10	107	8	1.416	492	3.704	1.556
Plitvička Jezera	5.527	513	3.908	420	345.625	62.296	485.699	96.758
Udbina	43	12	43	10	639	181	1.125	424
Vrhovine	492	28	743	16	9.892	3.061	16.454	4.865
Ukupno LSŽ	42.173	9.928	37.103	8.396	820.648	267.856	2.856.171	1.330.923

Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/SI-1661.pdf,
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2021/SI-1683.pdf

2.7. Prometna infrastruktura

2.7.1. Cestovni promet

Značajan prometni potencijal Županije je autocesta koja prolazi kroz Ličko-senjsku županiju na dionici omeđenoj tunelima Mala Kapela – Sv. Rok, a u granicama Županije ima duljinu 119,3 km sa cca 7 km priključnih cesta te izgradnjom dijela brze ceste od državne ceste D1 od Udbine prema čvoru Gornja Ploča i spoju na autocestu sa obilaznicom Udbine, gdje je izgrađeno 12 km potpuno nove trase brze ceste, a dio bivše županijske ceste uređen i razvrstan u državnu cestu u duljini 6 km i uklopljen u brzu cestu i spoj državne ceste D1 na autocestu. Tako je u periodu od 2003. do 2007. godine izgrađeno ukupno 138,3 km autoceste i brzih cesta te oko 6 km nove državne ceste po trasi bivše županijske ceste. Podignut je standard i gustoća cestovne mreže na području Ličko-senjske županije sa 361 m/km² (DZS 2002.) i približio se razini prosjeka gustoće cestovne mreže u Republici Hrvatskoj (500 m/km²).

Izgradnjom novih i rekonstrukcijom starih cesta na području Ličko-senjske županije znatno se povećala prometna povezanost, kako s drugim dijelovima županije, tako i sa samom državom. Osim toga, promijenilo se i stanje nekadašnje prometne izoliranosti županije. Razvoju Ličko-senjske županije svakako najviše doprinosi izgradnja autoceste, koja je županiju iznimno dobro povezala sa svim krajevima Hrvatske, čineći svojevrsno središte sjecišta brojnih putova prema sjeveru i jugu. Osim toga, autocesta doprinosi i povećanju BDP-a Ličko-senjske županije. (Županijska uprava za Ličko-senjske županije i Hrvatske ceste Zagreb, Ispostava Zadar, Ured u Gospiću).

Tablica 19. Mreža županijskih i lokalnih cesta Ličko-senjske županije

Naziv ceste	Ukupna dužina cesta		Vrsta kolnika			
			Suvremeni (asfaltni)		Makadam (tucanički)	
	km	%	km	%	km	%
Županijske	455,349	46,33	387,512	85,12	67,777	14,88
Lokalne	527,415	53,67	422,141	80,04	105,274	19,96
UKUPNO	982,764	100,00	809,713	82,39	173,051	17,61

Izvor: Plan održavanja i građenja županijskih i lokalnih cesta-za 2022. godinu

U okviru svoje djelatnosti Uprava obavlja odnosno organizira poslove:

- Programiranja i planiranja razvitka županijskih i lokalnih cesta, Projektiranja te ishoda lokacijskih dozvola, građevinskih dozvola i uporabni dozvola za županijske i lokalne ceste,

- Građenja i rekonstruiranja županijskih i lokalnih cesta sukladno odredbama Zakona o cestama
- Održavanja i zaštite županijskih i lokalnih cesta sukladno odredbama Zakona o cestama,
- Ostale poslove upravljanja županijskim i lokalnim cestama,
- Ostale poslove utvrđene Zakonom i drugim podzakonskim propisima.

Tablica 20. Državne ceste koje prolaze kroz Ličko-senjsku županiju

Broj ceste	Naziv ceste
D1	G.P. Macelj (gr. R. Slovenije) – Krapina – Zagreb – Karlovac – Gračac – Knin – Brnaze – Split (D8)
D8	G.P. Pasjak (gr. R. Slovenije) – Šapjane – Rijeka – Zadar – Split – G.P. Klek (gr. BiH) – G.P. Zaton Doli (gr. BiH) – Dubrovnik – G.P. Karasovići (gr. Crne Gore)
D23	Duga Resa (D3) – Josipdol – Žuta Lokva – Senj (D8)
D25	Korenica (D1) – Bunić – Lički Osik – Gospić – Karlobag (D8)
D42	Vrbovsko (D3) – Ogulin – Josipdol – Plaški – Grabovac (D1)
D50	Žuta Lokva (D23) – Otočac – Gospić – Gračac (D27)
D52	Špilnik (D50) – Korenica (D1)
D106	Žigljen (trajektna luka) – Novalja – Pag – Ražanac – Posedarje (D8)
D217	Ličko Petrovo Selo (D1) – G.P. Ličko Petrovo Selo (gr. BiH)
D218	G.P. Užljebić (gr. BiH) – Dobroselo – Mazin – D1
D405	Stinica (trajektna luka) – D8
D406	D8 – Prizna (trajektna luka)
D429	Selište Drežničko (D42) – Prijeboj (D1)
D522	Udbina (D1) – Lovinac – čvorište G. Ploča (A1)
D534	Budak (D25) – čvorište Gospić (A1)

Izvor: Hrvatske ceste (<https://hrvatske-ceste.hr/>)

2.7.2. Željeznički promet

U ovom dijelu Hrvatske željeznički promet ima dugu tradiciju. Njegova uloga u sveukupnom razvoju ovog područja je od ogromnog značaja, ali je, tijekom proteklih vremena bio sustavno zapostavljan. Osnovu čini magistralna pomodna željeznička pruga Ogulin - Knin - Split, sagrađena 1925., koja prolazi područjem Ličko-senjske županije u duljini od 107 km, od postaje Javornik na sjeveru do Štikade na jugoistoku Županije. Karakteristično je za cijelu ličku željezničku prugu, pa tako i za dionicu kroz Ličko senjsku županiju, da je u bivšoj državi, što se tiče održavanja i modernizacije zapostavljena unatoč favoriziranoj unskoj željezničkoj pruzi. Osamostaljenjem Republike hrvatske lička je pruga postala stratezijska odrednica razvoja državnog željezničkog prometa. Novim je ustrojem države bio privremeno napušten unski koridor kao veza sjevera i juga, pa je sveukupni željeznički promet na tom pravcu preuzela lička željeznička pruga, ali s prometno-tehničkog aspekta ne može u potpunosti preuzeti zadanu funkciju. Kako je ova željeznička pruga građena sa skromnim horizontalnim i vertikalnim elementima trase, s lukovima polumjera 300 m, s uzdužnim nagibom i do 25 promila i maksimalne brzine 70 km/h, tako putovanje na relaciji Zagreb – Gospić traje više od četiri sata. Također nije zadovoljavajuće stanje objekata na trasi pruge. Ratom uništeni i devastirani kolodvorski, stanični i pružni objekti samo su manjim dijelom sanirani. Gotovo u potpunosti uništene kolodvorske zgrade u Gospiću i drugim mjestima samo minimalno osposobljene za funkciju. Tuneli Sinac i Ramljani, kapitalni objekti na trasi ove željezničke pruge su, zbog dužeg neodržavanja tijekom domovinskog rata bili zapušteni, ali su do danas osposobljeni. Mostovi su, uglavnom, u zadovoljavajućem stanju, jer ratom nisu bili znatnije oštećeni. Cestovni prijelazi su u dosta lošem stanju, a do danas je riješena prometna signalizacija. Hrvatske su željeznice riješile osiguranje ove glavne ličke željezničke pruge signalno-sigurnosnim uređajima, ali do danas nisu riješeni cestovni prijelazi-nadvožnjaci s državnim cestama (cesta D25 u Ličkom Osiku, D50 u Perušiću i D22 u Lovincu). Poseban je problem još uvijek kolodvor u Gospiću koji je, u odnosu na značenje ovoga grada kao županijskog središta, potrebno konačno staviti u funkciju. Prema Prostornom planu Ličko-senjske županije imamo:

Željezničke građevine, osim industrijskih kolosijeka:
POSTOJEĆE: Ogulin–Gospić–Knin (izvršena rekonstrukcija i modernizacija),
UNSKA PRUGA: Sunja–Bihać–Knin
POTENCIJALNE: Drežnička trasa brze pruge Zagreb-Split

2.7.3. Zračni promet

Na području Županije dvije su zračne luke – Udbina i Otočac koje su korištene za vojne športske potrebe i dio zračne luke Željava, isključivo vojnog karaktera, koja se nalazi uz državnu granicu s Bosnom i Hercegovinom. - Zračna luka Udbina smještena je na rubu krbavskog polja na površini od oko 80 ha i na nadmorskoj visini 750 m. Udaljena je od županijskog središta Gospić 32 km zračne linije u smjeru istoka, odnosno cestovnom prometnicom oko 60 km, a od Plitvičkih jezera nešto manje od 50 km. Uzletno-sletna staza, duljine 2.950 m i širine 30 m, s asfaltnom podlogom proteže se u pravcu 127o – 307 o bez prilaznih zapreka. Omogućuje polijetanje zrakoplova do 27 t ukupne nosivosti, duljine 28 m i raspona krila 36 m. Zračna se luka može koristiti samo danju. Na stajanci se istodobno mogu smjestiti tri zrakoplova tipa ATR – 72 (oko 70 putnika). Postoji kompletna infrastruktura: cesta, električna, voda, odvodnja, telefon, ali je sve potrebno dovesti u funkciju. - Aerodrom Otočac je Strategijom prostornog uređenja RH iz 1998. predviđen kao lokacija za tercijarnu zračnu luku. Nalazi se četiri km jugoistočno od grada Otočca, na nadmorskoj visini 463 m s uzletno-sletnom travnatom (stabiliziranom) stazom, obilježena ograničenjima (1.620x50 m), s pravcem polijetanja 148 o - 348o bez prilaznih zapreka. Namijenjena je prometu športsko-turističkih zrakoplova, za avio-taksije, jedrilice, balonarstvo, te obuku letačkog osoblja, trening i rekreaciju. U sastavu Zračne luke nalazi se plato, površine 113x160 m, sa stajankom, hangarom i cisternom za gorivo. - Zračna luka Željava prije je korištena isključivo u vojne svrhe. Dok se ne odrede granične linije s Bosnom i Hercegovinom njezina namjena i korištenje su neizvjesni, jer je jedan dio poletno-sletnih staza na teritoriju susjedne države.

Građevine zračnog prometa

Postojeće: Zračna luka kategorije 2C: Udbina, te postojeća lokacija; bivše zračne luke Željava na granici s BiH, čiji se status funkcija i kategorija utvrditi naknadno međudržavnim dogovorom;

Planirane: Aerodrom Otočac 2C kategorije na lokaciji postojećeg letjelišta

2.7.4. Pomorski promet

Pomorski promet, gledajući povijesno, ima tradiciju na prostorima Ličko-senjske županije, odnosno Velebitskog kanala, s obzirom na nekadašnje značenje njezinih luka Karlobag (Bag) i Senj. No gradnjom kvalitetnije infrastrukture i povezivanjem luke Rijeka s Europom, ove su luke izgubile veće prometno značenje. Pomorski promet i pomorske građevine po Prostornom planu Županije su:

Luke otvorene za javni promet županijskog značaja:
Postojeće: Senj, Prizna, Žigljen, Jablanac, Karlobag, Novalja i Drljanda
Luke otvorene za javni promet lokalnog značaja:
Postojeće: Sv. Juraj, Donja Klada, Starigrad, Lukovo, Stinica-Mala Stinica, Krivača, Karlobag-teretna luka, Cesarica, Porat-Lukovo Šugarje, Barid Draga, Stara Novalja, Tovarnele, Jakišnica i Metajna
Planirane: Stinica (Mala Sinica); Zubovidi
Luke nautičkog turizma:
Senj, Karlobag, Novalja, Stara Novalja, Tovarnele, Lukovo, Starigrad, Sv. Juraj, Stinica-uvala Krivača, Lukovo Šugarje-uvala Porat
Luke nautičkog turizma tipa sidrišta i privezišta određuju se planom užeg područja.
Športske luke:
Senj, Sv. Juraj, Cesarica, Karlobag, Lukovo Šugarje-uvala Porat, Barić Draga, Novalja, Stara Novalja, Tovarnele, Jakišnica, Potočnica, Metajna, Kustići i Zubovići
Ribarske luke:
Senj, Sv. Juraj, Jablanac, Karlobag. Potrebno je uređenje iskrcajnih mjesta sukladno Odluci Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja o popisu iskrcajnih mjesta za ribarska plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru (»Narodne novine«, broj 64/09, 66/09).
Industrijske luke:
Senj i Stinica

PPŽ-om Luke nautičkog turizma planiraju se i razvrstavaju u pojedine kategorije na osnovi slijedećih kriterija:

- klimatski, mareografski, morfološki i biotopski uvjeti,
- brzina i sigurnost plovidbe unutar teritorijalnih voda,
- prostorna distribucija kategorija i kapacitet luka u cijelom priobalju Ličko-senjske županije,
- postojeća prometna, energetska i komunalna infrastruktura,
- mogućnost proširenja na okolni prostor,
- utjecaj na okoliš mogućih zahvata

2.8. Zaštita i spašavanje te minski sumnjiva područja

Ličko-senjska županija, zbog niza razloga, od geografskih, prometnih, turističkih i drugih, suočena je s brojnim situacijama u kojima se traže intervencije žurnih službi na njenom području. Uvođenjem jedinstvenog europskog broja 112 za sve vrste žurnih poziva, značajno je olakšan i pojednostavljen put u traženju različitih vidova pomoći kao i davanju i traženju potrebitih informacija. Građanima Županije i turistima pruža se učinkovitiji, ekonomičniji i brži sustav zaštite i spašavanja, posebno u slučajevima u kojima je potrebno angažiranje više različitih službi te se racionalizacijom standardnih operativnih postupaka i procedura, potrebna pomoć pruža u najkraćem mogućem vremenu.

Osnovan je Stožer civilne zaštite Ličko-senjske županije te stožeri civilne zaštite gradova i općina. U sustav civilne zaštite pored žurnih službi uključeni su i drugi subjekti koji mogu pružiti pomoć u slučaju nastanka velike nesreće i katastrofe. Sustav je tehnički i organizacijski napredovao, a u kontinuitetu se provodi edukacija te jača sposobnost i opremljenost za djelovanja i reagiranja u svim vrstama nesreća.

Smanjenje rizika od katastrofa je koncept i stručno provođenje smanjenje rizika od katastrofa kroz sustavne napore analize i smanjenje uzročnih čimbenika katastrofa. Smanjenje izloženosti prijetnjama, smanjenje ranjivosti ljudi i imovine, mudro upravljanje zemljištem i okolišem, poboljšanje pripravnosti i rano upozoravanje na štetne događaje predstavljaju primjere smanjenja rizika od katastrofa.

Tablica 21. Identifikacija prijetnji-registar rizika / Procjena rizika od velikih nesreća za Ličko –senjsku županiju

Red. Broj	Prijetnja	Kratak opis scenarija	Utjecaj na društvene vrijednosti	Preventivne mjere	Mjere odgovora
1.	POTRES	Potres je elementarna nepogoda uzrokovana prirodnim događajem koji je vjerojatno najveći uzrok stradanja ljudi i uništenja materijalnih dobara. Potresi su uzrok katastrofa koje karakterizira brz	Potres uzrokuje oštećenje objekata, prekid opskrbom struje, vode, plina, probleme u opskrbi i nedostatak hrane, reducirane mogućnosti u telekomunikacijama, psihoze, depresije i panika kod ljudi, mogućnost gubitka stambenog prostora.	Protupotresno projektiranje i građenje građevina sukladno odgovarajućim tehničkim propisima i hrvatskim / europskim normama. Izgradnja sustava ranog	Operativne snage sustava civilne zaštite Uzbunjivanje i Obavješćivanje, evakuacija, zbrinjavanje,

		nastanak, događaju se učestalo i bez prethodnog upozorenja		upozoravanja. Edukacija i osposobljavanje operativnih snaga sustava civilne zaštite Ličko - senjske županije.	sklanjanje, spašavanje, pružanje prve pomoći.
2.	POŽAR OTVOREN OG TIP A	Ugroženost od požara dolazi do izražaja u ljetnim mjesecima te u sušnim vremenskim razdobljima. Požari otvorenog tipa stvaraju znatne izravne i neizravne štete, a njihovo gašenje ponekad iziskuje angažiranje velikog materijalnog, tehničkog i kadrovskeg potencijala sustava civilne zaštite. Osim što šuma i sva ostala zemljišta obrasla vegetacijom imaju gospodarsku važnost kao izvori sirovina, poljoprivredna zemljišta za proizvodnju hrane, navedeni prostori predstavljaju i dobra od općeg interesa koja iziskuju posebnu zaštitu.	U slučaju požara mogući je nastanak štete na šumskim i poljoprivrednim područjima, građevinama, pokretninama kao i određeni broj stradalih osoba (lake ozljede/teže ozljede/smrtne stradanje), što se ne može uvijek izbjeći. Moguć je i kratkotrajni prekid (do par dana) opskrbe energijom, vodom, namirnicama ili zastoji u prometu. Ne očekuje se značajniji efekt na odvijanje turističke sezone, ali mjere oporavka vegetacije su dugoročne.	U cilju zaštite od požara potrebno je provoditi preventivne mjere zaštite od požara, educirati stanovništvo kako bi se spriječio nastanak požara, jer je najčešći način izazivanja istog nemar ili nepažnja (paljenje korova, biootpada, nepažnja sa ložištima za roštilje i sl.)	Operativne snage sustava civilne zaštite U slučaju požara većih razmjera na području Ličko – senjske županije postojeće operativne snage sustava civilne zaštite ne bi bile dovoljne za otklanjanje posljedica uzrokovane požarom.
3.	POPLAVA	Na LSŽ uz klasične poplave vrlo značajne su pojave poplava uzrokovane bujičnim vodama. Javlja se samo na onim vodotocima uz koje se nalaze urbane površine privredni objekti, prometnice i druge građevine ili se pak te površine koriste u poljoprivredne ili	Identificirani kritični objekti su dijelovi prometnica koji mogu biti privremeno ugroženi plavljenjem ili oštećeni snagom bujičnih valova, no ugroza je privremenog karaktera i lokalno ograničena. Poplave mogu uzrokovati zamućenje pojedinih	Planovima prostornog uređenja (PPU) Županije te njenih gradova i općina utvrđene su osnove mjera i uređenja prostora kao i smjernice u građenju na područjima ugroženim poplavama. U prostornim/urbani	Postojeće operativne snage sustava civilne zaštite na području Ličko – senjske županije dovoljne su za provođenje zaštite i

		neke druge svrhe. Na vodotocima uz koje nema takvih sadržaja nema ni evidentiranih poplava, odnosno one se smatraju normalnim stanjem. Na području LSŽ uz većinu vodotoka postoje sadržaji na koje poplave negativno utječu, a daljnjom urbanizacijom područja povećava se i broj i dužina vodotoka koji predstavljaju stvarnu ili potencijalnu opasnost za okolni prostor.	izvora vode te ograničiti korištenje pitke vode. Nizinska područja Županije su najintenzivnija u proizvodnji hrane zbog kvalitete tla, ali i istovremeno najugroženija bujičnim poplavnim vodama.	stičkim planovima, jedinice lokalne (područne) samouprave Ličko – senjske županije dužne su utvrditi i kartografski prikazati područja - zone plavljenja, prikazati izgrađene/neizgrađene zaštitne vodne građevine (nasipi, oteretni kanali, propusti i slično), te utvrditi potrebe za rekonstrukcijom zaštitnih vodnih građevina. Dužne su vršiti analizu ugroženosti stanovništva i materijalnih dobara u odnosu na unaprijed navedene parametre te potrebu za zaštitom i spašavanjem.	spašavanja u slučaju poplava. Postojeće operativne snage sustava civilne zaštite nisu dovoljne u slučaju proloma hidroakumulacijske brane „Sklope“. U navedenom slučaju potrebno bi bilo angažirati snage državne razine. Ličko – senjska županija u slučaju velikih poplava nije u stanju sama sanirati posljedice nastale uslijed poplava većih razmjera.
4.	SNJEŽNE OBORINE	Snijeg i led mogu uzrokovati ozljede ili gubitke života, štete na građevinama i drugoj infrastrukturi, prekide u odvijanju i nesreće u prometu kao i prekide u opskrbi uslugama (struja i voda, telekomunikacije). U područjima gdje snijeg rijetko pada	Posljedice po život i zdravlje ljudi su ozlijede uslijed više prometnih nesreća. Štete za gospodarstvo i društvenu stabilnost i politiku su male na razini županijskih rashoda, pri tome su posljedice neznatne. Pojava leda na objektima kritične	U cilju ublažavanja posljedica od snježnih oborina i poledica potrebno je redovito čišćenje prometnica, pločnika, pristupnih putova, čišćenje snijega i leda sa vozila prije uključivanja	Redovne operativne snage sustava civilne zaštite raspolažu s dovoljnim ljudskim i materijalnim potencijalima za

	I POLEDICA	čak i male visine snijega mogu izazvati negativne posljedice na ljude i odvijanje normalnog života	infrastrukture (elektroenergetika, telekomunikacije, vodoopskrba) može učiniti znatne materijalne štete. Nedostatak energenata kod stanovništva stvara probleme u prehrani, higijeni, zagrijavanju prostora, održavanju farmi poslovnih prostora i narušava cjelokupno funkcioniranje društva	u promet i korištenje zimske opreme na vozilu i sl.	otklanjanje posljedica uzrokovanih ovom vrstom prirodne nepogode
5.	OLUJNO ILI ORKANSKO NEVRIJEME I JAK VJETAR	Obilježja vjetrova različita su u pojedinim dijelovima Županije te s posebnostima uzrokovanim orografskim preprekama, a posebno su izraženi u Velebitskom kanalu (Senjska bura) i planinskim gudurama	Olujno ili orkansko nevrijeme i jak vjetar na objektima kritične infrastrukture (elektroenergetika, telekomunikacije, vodoopskrba) mogu učiniti znatne materijalne štete. Nedostatak energenata kod stanovništva stvara probleme u svakodnevnom aktivnostima (u prehrani, higijeni, zagrijavanju prostora), održavanju farmi poslovnih prostora i narušava cjelokupno funkcioniranje društva.	Poštivanjem urbanističkih mjera u izgradnji objekata smanjiti će se posljedice uzrokovane navedenim prirodnim uzrocima	Kontinuirano opremanje i osposobljavanje redovnih operativnih snaga sustava civilne zaštite dovoljno je za otklanjanje posljedica uzrokovanih navedenim prirodnim nepogodama
6.	EPIDEMIJE I PANDEMIJE	Veliki broj zaraženih osoba, mogući gubitci ljudskih života. Gubitci u gospodarstvu.	Utjecaj na život i zdravlje ljudi, gospodarstvo, zaposlenost i plaće, društvenu stabilnost i politiku	Sustavno cijepljenje, kontrola ispravnosti hrane i pića; pridržavanje uputa HZJZ i ZZJZ LSŽ	Sustav zdravstvene zaštite Operativne snage sustava civilne zaštite.
7.	EKSTREM -	Ekstremne temperature mogu uzrokovati zdravstvene smetnje kod ljudi pa čak i	Utjecaj na život i zdravlje ljudi, gospodarstvo, društvenu stabilnost i politiku.	Pridržavanje uputa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te	Sustav zdravstvene zaštite Operativne snage

	NE TEMPERA - TU RE	gubitke života. Može doći do suše, devastacije gospodarskih dobara o štete po okoliš.		županijskog zavoda	sustava civilne zaštite
--	-----------------------------	---	--	-----------------------	-------------------------------

Izvor: Ličko-senjska županija (www.licko-senjska.hr)

Pokazatelji operativne sposobnosti - Popis operativnih snaga Ličko-senjske županije

• Stožer civilne zaštite Ličko – senjske županije

Stožer civilne zaštite (u daljnjem tekstu Stožer CZ) je stručno, operativno i koordinativno tijelo za upravljanje i usklađivanje aktivnosti operativnih snaga i ukupnih ljudskih i materijalnih resursa zajednice u slučaju neposredne prijetnje, katastrofe i velike nesreće s ciljem sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica katastrofe i velike nesreće. Župan Ličko – senjske županije donio je Odluku o osnivanju i imenovanju načelnika, zamjenika načelnika i članova Stožera civilne zaštite Ličko - senjske županije u sastavu od 17 članova.

• Operativne snage vatrogastva

Na području Ličko – senjske županije djeluju:

- Vatrogasna zajednica LSŽ sa sjedištem u Otočcu
- 3 vatrogasne zajednice gradova (VZG)
- 3 javne vatrogasne postrojbe (JVP)
- 18 dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD)
- odsjek protupožarne zaštite NP Plitvička jezera (PVPR)

• Operativne snage Hrvatskog Crveni križa

Društvo Crvenog križa Ličko – senjske županije raspolaže sa timovima za prvu pomoć, psihološku pomoć, službe traženja i ekipe za osiguranje pitke vode. Članovi ekipa su iz kruga profesionalnih djelatnika HCK na nacionalnoj, županijskoj i gradskoj razini i volonteri HCK.

• Operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja

Hrvatska gorska služba spašavanja je nacionalna, dobrovoljna, stručna, humanitarna i nestranačka udruga javnog značaja čiji su osnovni ciljevi sprječavanje nesreća, spašavanje i

pružanje prve medicinske pomoći u planini i na drugim nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima kod kojih pri spašavanju i pružanju pomoći treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti tehničku opremu za spašavanje u planinama u svrhu očuvanja ljudskog života, zdravlja i imovine. Stanica koja djeluje na području Ličko – senjske županije je stanica Gospić te je jedna od 24 stanice utemeljene u sklopu HGSS-a.

HRVATSKE GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA- HGSS Stanica Gospić

- ČLANOVI- 23 spašavatelja, 3 pripravnika, 2 suradnika
- SLUŽBENI POTRAŽNI PSI-2
- VOZILA I OPREMA- 2x terenska vozila, 2x kombi vozila, 1x osobno vozilo, 3x čamca sa motorom, 1x motorne saonice

- **Udruge**

Lovački savez Ličko-senjske županije, 2.010 članova

Športsko ribolovni savez Ličko-senjske županije, 655 članova

- **Specijalistička postrojbi a civilne zaštite Ličko - senjske županije**

Osposobljavanjem i opremanjem postojećih operativnih snaga sustava civilne zaštite procijenjeno je da ukoliko se isto provede nema potrebe za osnivanjem dodatne specijalističke postrojbe civilne zaštite.

- **Koordinatori na lokaciji**

Koordinatora na lokaciji, sukladno specifičnostima izvanrednog događaja, određuje načelnik Stožera civilne zaštite iz redova operativnih snaga sustava civilne zaštite.

- **Pravne osobe u sustavu civilne zaštite**

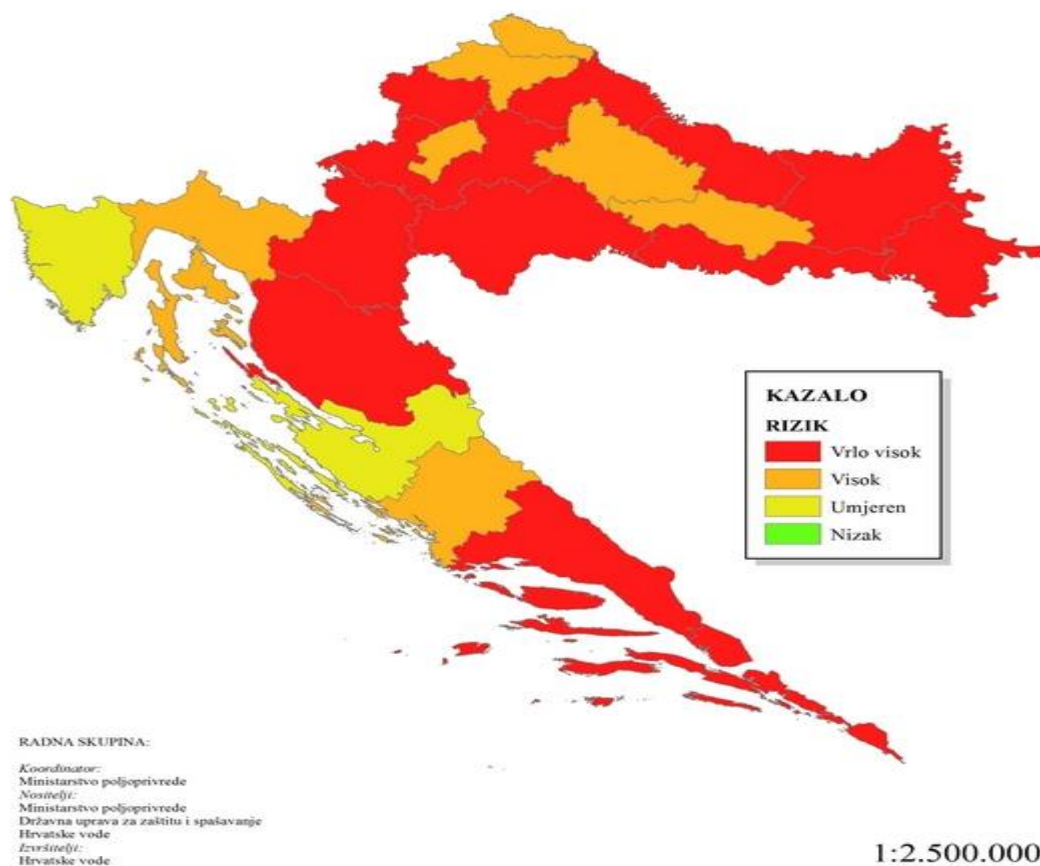
Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite na području Ličko - senjske županije su one pravne osobe koje su svojim proizvodnim, uslužnim, materijalnim, ljudskim i drugim resursima najznačajniji nositelji tih djelatnosti na području Županije. Ličko – senjska županija je 20. prosinca 2016. godine na sjednici donijela Odluku o određivanju pravnih osoba od interesa za sustav CZ na području LSŽ, s izmjenama i dopunama 8. veljače 2018. godine.

Kao što je prikazano na slici (broj) procjena rizika (Poplave izazvane izlivanjem kopnenih vodenih tijela) od katastrofa u RH možemo vidjeti da je Ličko-senjska županija u vrlo visokom riziku od katastrofa.

Slika 2. Procjena rizika u Republici Hrvatskoj

PROCJENA RIZIKA OD KATASTROFA U REPUBLICI HRVATSKOJ

RIZIK: *Poplave izazvane izlivanjem kopnenih vodenih tijela*

Izvor: <https://civilna-zastita.gov.hr/podrucja-djelovanja/razminiranje/minska-situacija-urh/145>

Minski sumnjiva područja

Republika Hrvatska se uslijed ratnih operacija tijekom Domovinskog rata suočila sa značajnim sigurnosnim problemom, zagađenošću dijela kopnenog područja minskoeksplozivnim sredstvima i neeksplozivnim ubojnim sredstvima (MES i NUS). Minski sumnjivo područje (MSP) na prostoru Republike Hrvatske iznosi 204,4 četvorna kilometra, kao rezultat aktivnosti razminiranja te općeg i tehničkog izvida.

MSP obuhvaća 7 županija i 37 gradova i općina, koji su zagađeni minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima, među kojima je i Ličko-senjska županija.

Pretpostavlja se da je MSP zagađen s cca 14.700 mina te neeksplozivnim ubojnim sredstvima, posebno u područjima intenzivnih borbenih djelovanja tijekom Domovinskog rata.

Cjelokupno MSP Republike Hrvatske obilježeno je s više od 8.022 oznaka upozorenja na minsku opasnost (tabli).

- **Velebit bez straha**

"Fearless Velebit" jedan je od četiri strateška projekta za koja su Hrvatske šume putem Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost osigurale sredstva iz europskih fondova. Provodi se u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. Vrijednost projekta je 257.303.868,41 kn, pri čemu je razminirano 1645,23 ha terena na Velebitu, na području Parka prirode Velebit i Nacionalnog parka Paklenica. Time se omogućilo održivo upravljanje i zaštita šuma, odnosno nesmetana provedba 12 šumskogospodarskih planova, odnosno Programa gospodarenja za gospodarske jedinice s Planom upravljanja područjem ekološke mreže, kao i Plana upravljanja „Park prirode Velebit“ i Plana upravljanja „Nacionalni park Paklenica“, te će se stvoriti preduvjeti za uspostavljanje sustava monitoringa i okvira upravljanja za ekološku mrežu Natura 2000.³

Provođenje ovih aktivnosti razminiranja je započelo u prosincu 2019. godine, dok se završetak svih aktivnosti u sklopu projekta predviđen za lipanj 2023. godine. Radovi na područjima planiranim za razminiranje službeno su završili u prosincu 2020. godine. Na području Parka prirode Velebit još je preostalo 540 ha minsko sumnjivih površina. Do sada je pronađeno 2177 minsko eksplozivnih sredstava i neeksplozivnih ubojitih sredstava. Dobivanjem potvrda o isključenju iz minski sumnjivog prostora ovo je projektno područje deklarirao kao očišćeno i sigurno te je omogućen pristup planinarima, ljubiteljima prirode, lovcima i zaposlenicima Hrvatskih šuma d.o.o.

Sveukupno je na dvadeset jednoj (21) projektnoj cjelini razminirano 1.645,25 ha (16.452.632 m²) tj. 100% ukupno predviđene površine.

U okviru projekta poboljšati će se šumska protupožarna infrastruktura koja je kao posljedica ratnih djelovanja, odnosno opasnosti od mina, zapuštena, teško prohodna ili u potpunosti neprohodna već više od 25 godina, na način da će se na području Parka prirode Velebit

³ <https://www.fearless-velebit.eu/>

rekonstruirati 75,07 km (31,08 ha) zapuštenih protupožarnih prosjeka s elementima šumske ceste (PPsEŠC).

Aktivnost obuhvaća rekonstrukciju dvadeset sedam (27) protupožarnih prosjeka s elementima šumske ceste, podijeljenih u šest (6 grupa). U svih šest grupa projekta je započeta aktivnost rekonstrukcije PPsEŠC. Ukupno je do sada izvršeno radova u vrijednosti od 5.389.872,71 kn odnosno 20,42%.

- **Razminiranje poljoprivrednog zemljišta**

Ličko-senjska županija je iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske koji se financirao iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Podmjere 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima», Operacija «Razminiranje poljoprivrednog zemljišta» i sredstava Hrvatskog centra za razminiranje razminirala 99% minama zagađenog poljoprivrednog zemljišta na području Županije. Projekt je proveden kroz tri faze te je ukupno razminirano 26,5 km² poljoprivrednog zemljišta odnosno 6,9 km² poljoprivrednog zemljišta na području gradova Gospića i Otočca te općina Perušić i Donji Lapac, 11,2 km² poljoprivrednih površina na području Ličkog Ribnika i Ornica, Agbaba i Čanka, Tromeda i Bliznica, Barleta, Bilaja, Donjeg Vaganca, Oblajca te naselja Novoselija i Veljun i 8,4 km² poljoprivrednog zemljišta na ukupno 13 polja (Dabar – 3 polja, Alivojvodići, Donji Vaganac, Gospić – 3 polja), Glibodol, Dabar, Glavace, Podum, Vrhovine, Čanak, Drage).

Unutar županije nalazi se još uvijek cca 100 km² minski sumnjivog prostora. Najveći dio minski sumnjivog prostora u Županiji ili 90% činile su šume i šumske površine, dok je na poljoprivredne površine otpadalo oko 10%. Završetkom projekta razminiranja čiji je nositelj bila Ličko-senjske županija ostalo je nerazminirano svega oko 1% površine nekad miniranih poljoprivrednih površina.

2.9. Komunalna infrastruktura- gospodarenje otpadom Ličko-senjske županije

Komunalni otpad po županijama

U tablici 22. daje se prikaz procijenjenih vrijednosti ukupnih količina nastalog komunalnog otpada po županijama za 2020. godinu. Također se za svaku županiju daje prikaz procijenjene količine i stope komunalnog otpada upućenog na uporabu.

Tablica 22. Procjena ukupne stope uporabe po županijama u 2020. godini

Županija	Ukupna količina nastalog komunalnog otpada (t)	Količina komunalnog otpada upućena na oporabu (t)	Udio komunalnog otpada upućenog na oporabu (stopa oporabe)
1. Zagrebačka	108.243	36.508	34%
2. Krapinsko-zagorska	30.769	10.460	34%
3. Sisačko-moslavačka	42.507	12.548	30%
4. Karlovačka	45.250	12.960	29%
5. Varaždinska	42.698	22.749	53%
6. Koprivničko-križevačka	30.208	15.145	50%
7. Bjelovarsko-bilogorska	25.717	7.538	29%
8. Primorsko-goranska	170.580	59.229	35%
9. Ličko-senjska	24.579	4.915	20%
10. Virovitičko-podravska	22.798	6.776	30%
11. Požeško-slavonska	16.862	5.337	32%
12. Brodsko-posavska	38.135	8.932	23%
13. Zadarska	97.541	19.890	20%
14. Osječko-baranjska	83.736	30.439	36%
15. Šibensko-kninska	53.146	13.340	25%

16. Vukovarsko-srijemska	48.762	12.815	26%
17. Splitsko-dalmatinska	243.766	57.953	24%
18. Istarska	111.104	36.242	33%
19. Dubrovačko-neretvanska	59.215	14.618	25%
20. Međimurska	41.528	24.244	58%
21. Grad Zagreb	355.820	170.734	48%
Ukupno:	1.692.966	583.372	34%

Izvor: Odluka o donošenju Izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine

Biorazgradivi komunalni otpad

Najveće količine biorazgradivog otpada odložene su u Splitsko – dalmatinskoj županiji (19 %) i Gradu Zagrebu (18 %).

Tablica 23. Količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada u 2020. po županijama

Županija	Odloženo biorazgradivog komunalnog otpada u županiji (t)	Udio županije u odloženom biorazgradivom komunalnom otpadu
Zagrebačka	28.270	4,7 %
Krapinsko-zagorska	7.688	1,3 %
Sisačko-moslavačka	20.257	3,4 %
Karlovačka	20.589	3,5 %
Varaždinska	2.605	0,4 %
Koprivničko-križevačka	16.058	2,7 %

Bjelovarsko-bilogorska	16.149	2,7 %
Primorsko-goranska	18.393	3,1 %
Ličko-senjska	20.917	3,5 %
Virovitičko-podravska	9.286	1,6 %
Požeško-slavonska	7.181	1,2 %
Brodsko-posavska	16.475	2,8 %
Zadarska	55.544	9,3 %
Osječko-baranjska	31.672	5,3 %
Šibensko-kninska	27.122	4,6 %
Vukovarsko-srijemska	33.840	5,7 %
Splitsko-dalmatinska	114.766	19,3 %
Istarska	8.216	1,4 %
Dubrovačko-neretvanska	24.414	4,1 %
Međimurska	10.247	1,7 %
Grad Zagreb	106.324	17,8 %
Ukupno odloženo u RH	596.013	100,0 %

Izvor: Odluka o donošenju Izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine

Otpad koji sadrži azbest

Ovlašteni sakupljači su tijekom 2020. godine preuzeli oko 2.161 tona građevnog otpada koji sadrži azbest, od čega oko 474 tona porijeklom od građana. Dodatno je putem 50-ak stacionarnih i četiri mobilna reciklažna dvorišta od građana preuzeto ukupno oko 1.070 tona, najviše na području Grada Zagreba, Karlovačke županije i Zagrebačke županije. Na skladištima proizvođača i sakupljača na kraju 2020. godine preostalo je još oko 280 tona otpada koji nije predan obrađivaču.

Količine koje su odložene na kazete u 2020. godini iznosile su 3.497 tona, a izvezeno je ukupno 23 tona građevnog otpada koji sadrži azbest.

Tijekom 2020. godine, građevni otpad koji sadrži azbest odlagan je na šest kazeta na prostoru šest županija: Koprivničko-križevačke, Dubrovačko-neretvanske, Splitsko-dalmatinske, Karlovačke, Ličko-senjske i Zadarske županije. Na prostoru sedam županija (Bjelovarsko-bilogorskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Virovitičko-podravskoj, Brodsko-posavskoj, Zadarskoj, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Zagrebu) postoje izgrađene kazete, ali na njima tijekom 2020. godine nije bilo odlaganja. U ostalim županijama nema izgrađenih kazeta.

KOMUNALAC Gospić d.o.o.

Početkom siječnja zaposlenici gradskog komunalnog društva Komunalac Gospić d.o.o. započeli su s podjelom spremnika za recikabilni otpad, papir i plastiku. Krajem prošle godine, Grad Gospić i Komunalac nabavili su 7 tisuća novih spremnika čija je nabava sufinancirana EU sredstvima, a do kraja ovog tjedna podijeljeno je na kućni prag oko 1 500 spremnika za razvrstavanje otpada, tj. za odlaganje papira (plavi spremnik) i plastike (žuti spremnik).

Podjelom spremnika započet će novi sustav gospodarenja otpadom koji obuhvaća razdvajanje otpada na kućnom pragu uz izgradnju prateće infrastrukture i otvaranje novog reciklažnog dvorišta koje se očekuje sredinom ove godine. Pripremljen je i projekt izgradnje pretovarne stanice za koju će se uskoro raspisati natječaj za izbor izvođača radova. U konačnici sav miješani komunalni otpad s područja grada Gospića, nakon razdvajanja i sortiranja, a u skladu s Nacionalnom strategijom, zbrinjavat će se u Centru za gospodarenje otpadom u Biljanima Donjim.

Odvajanje otpada na kućnom pragu je vrlo bitno i ima višestruke koristi za ljude i okoliš, pravilnim razvrstavanjem otpad se ne razgrađuje u prirodi i ne narušava floru i faunu, podiže se kvaliteta životne sredine, a dio otpada koji je do sada završavao u prirodi će se reciklirati.

Očekuje se da će do početka veljače svi spremnici biti podijeljeni obiteljskim kućama i stambenim zgradama.⁴

ARBUROŽA d.o.o. Novalja

Tvrtaka je u vlasništvu grada Novalje kao jedinog osnivača, a osnovana je 2005. godine. ARBUROŽA d.o.o. Novalja je Trgovačko društvo kojemu su osnovne djelatnosti:

- a) zbrinjavanje otpada
- b) upravljanje i održavanje javnih i zelenih površina

⁴ <https://komunalac-gospic.hr/2022/01/>

c) upravljanje grobljima

d) uređenje, održavanje i upravljanje parkiralištima

Prema planiranim poslovnim aktivnostima uprava društva za 2022. godinu planira prihode iz slijedećih poslovnih aktivnosti:

Za prihode od komunalnih usluga planiran je porast istih prihoda za cca 6 pp s obzirom da se u 2022. godini očekuje normalizacija stanja vezana za epidemiju što bi trebalo rezultirati povećanom gospodarskom aktivnosti što će za rezultat imati veće količine otpada a time i porast prihoda društva od navedenih aktivnosti.

Ostali poslovni prihodi koji uključuju prihode od zakupnina planirani su na temelju aktivnih ugovora o zakupu koji se odnose i na poslovnu godinu 2022.

Prihod od ukidanja prethodno primljenih kapitalnih subvencija (potpora) kalkuliran je na temelju planiranog obračuna amortizacije za 2022. godinu.⁵

GRADSKO KOMUNALNO DRUŠTVO Senj d.o.o.

Današnji način postupanja s komunalnim otpadom treba se postupno izmijeniti sukladno Planu gospodarenja otpadom u RH za razdoblje 2017.-2022. g. (NN 3/2017) u kojoj Ličko-senjska županija nema Centar za odlaganje otpada. Sav otpad koji neće biti iskoristiv planira se odvoziti u Centre gospodarenja otpadom u susjednim županijama: Primorsko-goransku županiju, Zadarsku županiju i Karlovačku županiju. Konkretno, Grad Senj će neiskoristiv otpad odvoziti u Primorsko-goransku županiju, u pretovarnu stanicu Novi Vinodolski, iz koje će se prevoziti u Županijski centar za gospodarenje otpadom „Mariščina“.

prostorima obavlja tvrtka Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o.. Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o. (GKD Senj d.o.o) upravlja odlagalištem neopasnog otpada „Sveti Juraj“ površine 3 000 m², gdje se odlaže komunalni otpad iz kućanstava te komunalni otpad iz gospodarskih i komercijalnih subjekata i uslužne djelatnosti (trgovine, gospodarske tvrtke i zanatske radionice, škole, zdravstvene ustanove, uredi, turistički i ugostiteljski objekti i dr.), otpad s javnih površina (ulice, parkovi, šetališta) i glomazni otpad sa područja Grada Senja.

GKD Senj d.o.o. provodi sakupljanje i interventno sakupljanje komunalnog otpada i neopasnog proizvodnog otpada s područja grada Senja. Prikupljanje otpada provodi se vlastitim voznim parkom. Otpad se sakuplja u odgovarajuće spremnike i prevozi specijalnim vozilima opremljenima sustavom za smanjivanje volumena otpada te protiv rasipanja, prolijevanja i

⁵ <https://arburoza.hr/onama/>

širenja neugodnih mirisa do odlagališta neopasnog otpada „Sveti Juraj“. Interventno sakupljanje se obavlja po pozivu proizvođača/posjednika otpada, mjesnog nadležnog upravnog tijela, komunalnog redarstva s određene lokacije otpada. Po dolasku na lokaciju pristupa se vizualnom pregledu, kontroli vrste otpada i prateće dokumentacije. Sakupljanje otpada u Gradu Senju organizirano je putem spremnika od 5.000 litara, putem spremnika od 1.100 litara i putem posuda od 120 litara (kućanstva). Spremnici su postavljeni na javne površine i u njima se prikuplja isključivo miješani komunalni otpad. Sakupljeni otpad se po točno određenom rasporedu odvozi na zbrinjavanje vozilima za prijevoz otpada.

Tablica 24. Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog i proizvodnog otpada s područja Grada Senja od 2015. g. do 2022.g

GODINA	UKUPNO STVORENI KOMUNALNI OTPAD	NAOPASNI PROIZVODNI OTPAD (bez intertnog)	UKUPNO STVORENI OTPAD
2015.	2.429,75	270,00	2.699,75
2016.	2.419,55	260,00	2.679,55
2017.	3.325,55	370,00	3.695,55
2018.	2.880,00	320,00	3.200,00
2019.	2.925,00	325,00	3.250,00
2020.	3.000,00	300,00	3.300,00
2021.	3.000,00	300,00	3.000,00
2022.	3.000,00	300,00	3.000,00
UKUPNO:	22.978,85	1.635,00	25.424,85

Izvor: Gradsko komunalno društvo Senj

GACKA d.o.o. Otočac

Tvrtka za komunalne djelatnosti, zaštitu i gospodarenje rijekom Gackom i turistička agencija.

GACKA d.o.o. Otočac i njeno gospodarenje otpadom za primarnu selekciju postavljeni su spremnici od 1100 l. Za tekstil, odjeću i EE (elektronski i električni otpad) postavljeni su veliki kontejneri u krugu tvrtke.

Komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu i otpad koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstava, a ne uključuje proizvodni otpad i otpad iz poljoprivrede i šumarstva. Komunalni otpad uključuje otpad iz grupe 20 i podgrupe 15 01 iz Kataloga otpada.

Miješani komunalni otpad (KB 20 03 01) se u naseljima na području Grada Otočca prikuplja u kantama (120 l) i kontejnerima za mKO (1100 l, 5.000 l). Kante i kontejneri smješteni su na javnim površinama. U slučaju da se miješani komunalni otpad, zbog popunjenosti spremnika, odlaže pored spremnika, on mora biti odložen u specijalne označene vreće za miješani komunalni otpad koje korisnici usluga mogu kupiti od trgovačkog društva Gacka d.o.o.

Sakupljanje i odvoz mKO iz domaćinstava i gospodarskih subjekata na području Grada Otočca obavlja se jednom tjedno, prema tjednom Planu odvoza. Uslugom organiziranog sakupljanja, odvoza i odlaganja mKO na području Grada Otočca obuhvaćena su sva naselja i cjelokupno stanovništvo Grada. Sakupljeni mKO odvozi se i odlaže na odlagalište neopasnog komunalnog otpada Podum koje se nalazi oko 5 km istočno od centra Otočca i 1 km istočno od naselja Podum.

2.10. Vodoopskrba i odvodnja

Vodokomunalni sektor Ličko-senjske županije

Vodne usluge su usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Vodne usluge su djelatnosti od općeg

interesa, obavljaju se kao javna služba i od interesa su za sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom

području i za Republiku Hrvatsku. U Republici Hrvatskoj vodne usluge isključivo mogu obavljati javni isporučitelji vodnih usluga (društva kapitala) kojem su jedini osnivači jedinice lokalne samouprave na uslužnom području ili pravna osoba čiji je jedini osnivač jedinica lokalne samouprave. Iznimno od navedenog, djelatnost pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje mogu obavljati koncesionari sukladno posebnim propisima iz područja vodnoga gospodarstva.

Javni isporučitelji vodnih usluga U Republici Hrvatskoj trenutno vodne usluge javne vodoopskrbe i odvodnje pruža 156 javnih isporučitelja vodnih usluga/isporučitelja vodnih usluga. Broj javnih isporučitelja se od 2015. godine postupno smanjuje zbog njihove integracije pri provedbi EU projekata.

Analizom iz tablice 25. možemo uočiti vodoopskrbu i odvodnju u svim područjima Ličko-senjske županije osim Općine Vrhovine koja posjeduje samo odvodnju. Vodovod Hrvatsko primorje - Južni ogranak d.o.o., Senj - regionalni je vodovod koji isporučuje vodu preko 6 javnih isporučitelja vodnih usluga: Komunalije d.o.o., Novalja, Crno vrilo d.o.o., Karlobag,

Vrelo d.o.o., Rab, Komunalno društvo Pag d.o.o., Pag, Vodovod Povljana d.o.o., Povljana i Vodovod i odvodnja d.o.o., Senj.

Tablica 25. Popis javnih isporučitelja vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga prema djelatnosti koju obavljaju u Ličko-senjskoj županiji

Javni isporučitelji vodnih usluga / Isporučitelji vodnih usluga	vodoopskrba	odvodnja	vodoopskrba i odvodnja
USLUGA d.o.o., Gospić i Općina Perušić	-	-	✓
VODOVOD I ODVODNJA d.o.o., Senj	-	-	✓
VODOVOD HRVATSKO PRIMORJE JUŽNI OGRANAK d.o.o., Senj - regionalni	-	-	✓
KOMUNALIJE d.o.o., Novalja	-	-	✓
KOMUNALAC d.o.o., Otočac	-	-	✓
KAPLJA d.o.o., Lovinac	-	-	✓
VISOČICA d.o.o., Donji Lapac	-	-	✓
VODOVOD d.o.o., Brinje	-	-	✓
CRNO VRILO d.o.o., Karlobag	-	-	✓

KRALJEVAC d.o.o., Udbina	-	-	✓
VODOVOD KORENICA d.o.o., Općina Plitvička Jezeru	-	-	✓
VRELINE d. o. o., Vrhovine	-	✓	-

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (www.mingor.gov.hr)

U Gradovima Ličko-senjske županije javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i odvodnje pruža:

- **Gospić, Perušić**

USLUGA d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju je javni isporučitelj vodnih usluga i pod ovim punim nazivom tvrtke radi tek od početka ove godine. Do tada je puni naziv bio USLUGA d.o.o. za komunalne djelatnosti, ali sukladno Zakonu o vodama – Članak 202. – djelatnosti vodoopskrbe i odvodnje morale su se odvojiti od ostalih komunalnih djelatnosti.

Kako sam naziv kaže, bave se djelatnostima vodoopskrbe i odvodnje i to na području dviju jedinica lokalne samouprave – Grada Gospića i Općine Perušić koji su i osnivači sa sljedećim udjelima: Grad Gospić – 77,76%, Općina Perušić – 22,24%.

Vodoopskrbni sustav Grada Gospića i Općine Perušić čini jedinstvenu cjelinu čije su osnovne karakteristike: veliki broj vodozahvata (ukupno 9) s velikim oscilacijama u izdašnosti, veliko područje s malo stanovnika (1.347,33 km², 15.383 stanovnika), velika duljina vodovodne mreže (preko 450 km).

Grad Gospić kao županijsko središte još uvijek nema u potpunosti izgrađen kanalizacijski sustav, kao sastavni dio nužnog urbanog standarda. Sustav odvodnje komunalnih otpadnih voda je mješovitog i razdjelnog tipa i sastoji se od odvodnje sanitarnih otpadnih voda i oborinskih voda duž mjesnih prometnica, putem parcijalnih, otvorenih, sabirnih kanala i slivnika sa rešetkama. Ukupna dužina uređene javne kanalizacije na području grada Gospića iznosi oko 20 km. Izgrađeno je i 6 crpnih stanica koje se nadziru i upravljaju putem nadzorno – upravljačkog sustava (NUS). Sve imaju sigurnosni ispušni i to 5 crpnih stanica ima sigurnosni ispušni u vodotok Novčicu, a jedna u vodotok Bogdanicu. Sakupljene komunalne otpadne vode ispuštaju se na jednoj, glavnoj ispusnoj građevini prije središnjeg uređaja za pročišćavanje.⁶

⁶ <https://www.usluga-gospic.hr/stranica/sustav-javne-odvodnje>

U mjestu Perušić izvedena je nova kanalizacija središnjeg, najgušće naseljenog dijela mjesta, te kanalizacija Perušić – Kvarte. Izgradnja navedene mreže realizirana je posljednjih nekoliko godina prema unaprijed utvrđenom konceptu odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. U okviru izgrađene mreže nalaze se četiri (4) crpne stanice. Sustav je koncipiran kao razdjelni, a ukupna duljina izgrađene mreže je oko 8,5 km. Izgrađen je i membranski uređaj za pročišćavanje za opterećenje od 1.200 ES, ali kako uređaj, tako niti kolektorska mreža nemaju ishoduenu uporabnu dozvolu, sve fekalne vode promatranog područja se još uvijek, putem septičkih jama nekontrolirano ispuštaju u teren.

- **Senj**

ODOVOD I ODVODNJU d.o.o. čine sljedeće organizacijske jedinice:

-URED UPRAVE

-TEHNIČKI ODJEL

- Radna jedinica VODOVOD

- Radna jedinica ODVODNJA

-ODJEL OPĆIH, PRAVNIH, KADROVSKIH I FINACIJSKO-RAČUNOVODSTVENIH POSLOVA

Pružanje usluga u javnoj odvodnji odnosi se na sakupljanje i pročišćavanje otpadne vode. Usluga javne odvodnje izvodi se u Gradu Senju i Turističkom naselju Stinica pokraj mjesta Jablanac.

U sustav javne odvodnje grad Senja ubraja se glavni kolektor dužine 3000 m i dvije prepumpne postaje (CP Škver i CP Điga). Ukupna dužina mreže u sustavu javne odvodnje iznosi cca 12400 m. Na sustav Javne odvodnje grada Senja priključeno je oko 70 % stanovništva grada Senja. Kolektor započinje na sjevernom ulazu u grad i završava na CP Điga koja se nalazi u luci, te dalje nastavlja tlačnim cjevovodom do glavnog uređaja za biološko pročišćavanje otpadnih voda grada Senja koji se nalazi na južnom ulazu u grad. Na CP Điga izvodi se mehaničko pročišćavanje tj. odvajanje krupnog otpada iz sakupljene otpadne vode te se nakon toga sakuplja u prihvatni bazen crpne postaje i prepumpava na uređaj za biološko pročišćavanje otpadnih voda. Na uređaju za biološko pročišćavanje otpadnih voda prije tretmana biološkog pročišćavanja izdvaja se pijesak pomoću pjeskolova, te nakon mehaničkog pročišćavanja u otpadnu vodu se upuhuje kisik i miješa s aktivnim muljom koji je nastao prilikom biološkog pročišćavanja. Otpadna voda odvodi se kanalom do aeracijskih bazena gdje se odvija glavno pročišćavanje – biološko.

- **Senj- regionalni**

VODOVOD HRVATSKO PRIMORJE JUŽNI OGRANAK d.o.o., Senj – regionalni, sva voda koju koristi naš vodozahvat Hrmatine dolazi iz Hidroenergetskog sustava Senj. Sustav HE Senj pušten je u pogon još davne 1965. godine i to je promijenilo cjelokupnu opskrbu vodom u podvelebitskom primorju i otocima Rabu i Pagu. Objekti ovog hidroenergetskog sustava nalaze se na vrlo velikom potezu od Gospića na jugoistoku pa sve do Senja na jugozapadu, odnosno

na udaljenosti od čak 60 km. Sustav HE Senj koristi vode rijeka Like i Gacke, koje su do izgradnje ovog hidroenergetskog sustava bile prirodne ponornice. Pregrađivanjem tokova rijeka neposredno prije ponornih zona ostvarena je mogućnost zadržavanja vode u slivovima i njenog kasnijeg korištenja za hidroenergetske svrhe. Sliv rijeke Like ima površinu od 1.125 km² i prirodno se površinski drenira prema ponornoj zoni u Lipovom polju. Neposredno prije ponorne zone izgrađena je akumulacija Kruščica i strojarnica HE Sklope. U Donjem Kosinju u zaseoku Selište napravljena je još jedna ustava od kuda se hidrotehničkim tunelom vode iz sliva rijeke Like prebacuju u sliv rijeke Gacke.⁷ Samo u vrijeme velikih voda preko preljeva višak vode odlazi prema ponornim zonama u Lipovom polju. U razdoblju od 1970. do 1995. godine srednji protok rijeke Like na profilu Kosinj je iznosio 25,86 m³/s. Rijeka Lika ima puno veće varijacije u protocima tijekom ljetnog razdoblja i ostalog dijela godine. Tijekom ljetnih sušnih razdoblja prosječni mjesečni protoci iznose oko 1 m³/s, dok maksimalni prosječni mjesečni protoci dosežu i 50 m³/s.

- **Novalja**

Tvrtka je u vlasništvu grada Novalje kao jedinog osnivača.

Komunalna tvrtka "KOMUNALIJE" d.o.o. reorganizira se 1993.godine kao društvo s ograničenom odgovornošću u vlasništvu općine Novalja, kao jedinog osnivača.

Godine 1995. komunalna tvrtka usklađena je s tada važećim propisima - Zakonom o trgovačkim društvima, upisana u sudski registar Trgovačkog suda u Karlovcu.

U tijeku su radovi na EU sufinanciranom projektu „Poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture Aglomeracije Novalja” u sklopu kojih se izvode i radovi na izgradnji kanalizacijske mreže u naselju Stara Novalja.

Sukladno terminskom planu radovi u naselju Stara Novalja na izgradnji kanalizacijske mreže izvodit će se od listopada 2021.godine do lipnja 2022. godine.

Nastavno na gore navedeno molimo stanovnike naselja i njihove goste za razumijevanje i strpljenje jer se u pojedinim fazama izvođenja radova može očekivati otežan pristup objektima u naselju, te će na snazi biti privremena regulacija prometa.

Projekt će pridonijeti smanjenju infiltracije kanalizacijskih voda u podzemlje kroz unaprjeđenje i proširenje kanalizacijske mreže i izgradnju pročistača otpadnih voda te time prevenirati zaštitu ljudskog zdravlja od štetnih utjecaja onečišćenja vode namijenjene za ljudsku potrošnju.⁸

- **Otočac**

KOMUNALAC d.o.o.- Otočac za djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, zasniva se na vodocrpilištu „Tonković Vrilo“ u Ličkom Lešću na kojem se nalazi kaptiran vodozahvat

⁷ <http://www.vodovodiodvodnja-senj.hr/usluge/odvodnja/>

⁸ <http://www.vodovod-hrvatsko-primorje.hr/o-nama/>

ukupno dozvoljenog zahvata vode od 145 l/s Sustav vodoopskrbe osigurava vodu za ljudsku potrebu Gradu Otočcu sa pripadajućim naseljima. Vodovod "GACKA nadopunjuje vodoopskrbni sustav Grada Senja (naselje Krasno) i Gospića (naselje Kosinj) kao i naselje Vrhovine. Voda se distribuira do krajnjih korisnika sustavom vodoopskrbne mreže glavnih razvodnih vodova (vodovoda) u dužini od cca 450 km sa jednog kaptiranog vodozahvata i preko više prepunih stanica vodosprema.

U djelatnosti KOMUNALAC d.o.o - Otočac uveden je preventivni sustav samokontrole koji se temelji na načelima HACCP-a (Hazard Analysis and Critical Control Points, Analiza opasnosti i kritične kontrolne točke). Usklađivanjem sustava vodoopskrbe s normala sigurnosti baziranim na HACCP sustavu smanjuje se rizik o opasnosti koje se mogu pojaviti u vodi za piće, a raste sigurnost građana koji istu koriste.⁹

3. SWOT ANALIZA

Društvo

SNAGE - Postojanje mreža obrazovnih institucija - Postojanje učeničkih i studentskih domova - Dobra prometna povezanost koja omogućuje kontakt sa ostalim dijelovima Hrvatske - Postojanje info centara i savjetovanja za mlade - Postojanje obiteljskih gospodarstava koji njeguju tradicijski način života - Bogata kulturno tradicijskih baština	SLABOSTI - Starija populacija - Mala gustoća naseljenosti - Velika površina županije - Nedostatak stručnih kadrova u zdravstvu i školstvu - Neusklađenost obrazovnog sustava sa potrebama tržišta rada - Nedovoljna iskorištenost kulture i tradicijske baštine - Nerazvijena mreža udomiteljskih obitelji (djeca i treća životna dob) - Nepostojanje sustava za ranjive skupine
PRILIKE - Postojanje civilnih udruga - Zdravstveni i avanturistički turizam - Dolazak i ostanak mlade populacije nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja zbog postojanja visokoobrazovnih institucija u LSŽ - Razvijen seoski turizam - Pokretanje obrazovnih programa usklađenih sa potrebama gospodarstva - Povezanost kulture i tradicije u svrhu razvoja turizma i lokalne zajednice	PRIJETNJE - Rascjepkanost županije - Odlazak mladog stanovništva - Slaba kapacitiranost udruga - Neusklađenost zakonskih propisa i regulativa - Nezainteresiranost i neinformiranost stanovništva – posebno mladih - Sve institucije koncentrirane u većim središtima

⁹ http://www.komunalac-otocac.hr/komunalac/?page_id=71

Gospodarstvo

SNAGE - Prepoznata turistička destinacija sa velikim potencijalom - Raspoloživi prirodni resursi kao osnova za gospodarski razvoj - Povoljan geoprometni položaj - Raspoložive nekretnine i zemljišta (niža cijena od prosjeka RH) - Energetski potencijal (hidro i vjetar) - Mogućnost eko poljoprivredne proizvodnje - Prepoznatost visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda - Tradicija poljoprivredne proizvodnje	SLABOSTI - Mali udio proizvodnih djelatnosti u odnosu na javnu upravu i uslužne djelatnosti - Slaba iskorištenost potencijala i resursa za razvoj (udio LS županije u RH oko 1%) - Nedovoljna konkurentnost gospodarskih subjekata kao rezultat neulaganja u znanje i tehnologiju - Visoka stopa nezaposlenosti, posebno mladih (iznad prosjeka HR) - Nepostojanje radnih mjesta za zapošljavanje visokoobrazovnog kadra zbog nepovoljne strukture gospodarske djelatnosti - Niska stopa ekonomske aktivnosti u odnosu na RH - Nedovoljna razvijenost potpornih institucija i nedovoljna zainteresiranost investitora (poduzetnika) za dobivanje informacija - Nerazvijenost turističke infrastrukture i neumreženost postojeće - Nedostatak turističkih objekata visoke kategorije i tematskih (trendovskih) kapaciteta - Nedovoljno iskorištavanje tradicijskih vrijednosti u turističke svrhe - Nedovoljno domaćih proizvoda u turističkoj ponudi - Neprilagođeni kriteriji za poticajne mjere – nedovoljan broj malih i srednjih poduzetnika ih može ispuniti
PRILIKE - Mogućnost korištenja EU sredstava namijenjenih slabije razvijenim regijama - Mogućnost boljeg iskorištenja potencijala i resursa za razvoj - Uvođenje smanjenih poreznih olakšica poduzetnicima LS županije - Mogućnost turističkog razvoja zbog postojanja 3 klimatska područja u LS županiji - Rastuća potražnja za ekološkim proizvodima - Potencijal brendiranja (npr. prehrambeno poljoprivrednih proizvoda) - Mogućnost produljenja turističke sezone selektivnim oblicima turizma	PRIJETNJE - Nepostojanje učinkovite nacionalne politike usmjerene prema poticanju razvoja slabo razvijenih regija (Ličko-Senjska županija) - Otvoreno tržište iz EU (gospodarski subjekti) - Odljev visokoobrazovnog kadra (zbog otvaranja mogućnosti bržeg zapošljavanja izvan županije) - Iseljavanje stanovništva - Nepostojanje poreznih olakšica poduzetnicima u LS županiji - Nemogućnost razvoja gospodarstva na minski sumnjivim područjima

Prostor i okoliš

SNAGE - Bogati prirodni resursi i krajobrazna georaznolikost i raznolikost - Visok stupanj raznolikosti biljnih i životinjskih vrsta - Atraktivne rijeke bogate pitkom vodom - Povoljan geografsko-prometni položaj i dobra prometna povezanost - Proizvodnja električne energije veća od potrebe područja - Visoka kakvoća mora i općenito očuvanost okoliša	SLABOSTI - Ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda u vode i more (okoliš) - Izvori onečišćenja voda na području zaštićenih zona , izvorišta vode za piće - Slabo razvijeni sustav primarne selekcije komunalnog otpada - Otpad se ne zbrinjava u skladu s propisima - Nepostojanje adekvatnog odlagališta za posebne vrste otpada - Iznimna geografska raširenost područja otežavajuća za prikupljanje otpada - Postojanje divljih odlagališta u zaštićenim područjima - Nedovoljno razvijena svijest o važnosti očuvanja prirodne baštine od djela investitora
PRILIKE - Valorizirati i očuvati prirodnu i kulturnu baštinu - Kod realizacije razvojnih projekata primijeniti načela održivog razvoja - Područja ekološke mreže natura 2000 staviti u funkciju razvoja u ruralnim dijelovima županije - Povećati svijest o važnosti očuvanja prirodne baštine - Ravnoteža očuvanja morskih ekosustava i gospodarskog razvoja - Unaprijediti sustav gospodarenja otpadom prema načelima cirkularne ekonomije - Ekološka osviještenost udruga , gospodarstva i društva u cjelini - Promicanje održivog transporta	PRIJETNJE - Dugotrajna uspostava novog sustava gospodarenja otpadom - Točkasto onečišćenje kopnenih voda - Trajni rizik i opasnost iznenadnog onečišćenja mora

Posebna područja i upravljanje razvojem

SNAGE - Očuvan prirodni okoliš (N.P. i parkovi prirode)	SLABOSTI - Nedostatak kadrova s iskustvom u upravljanju projektima - Velike razvojne razlike i velike razlike u financijskim kapacitetima
---	--

- Bogati prirodni resursi (poljoprivredna zemljišta, šume, vode, morska obala) - Bogate tradicijske vrijednosti - Postojeći zaštićeni autohtoni proizvodi	- Slaba naseljenost, staro stanovništvo - Niska razina obrazovanja stanovništva LSŽ - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi - Nerazvijen seoski turizam
PRILIKE - Mogućnost korištenja EU fondova - Suradnja obrazovnih institucija i realnog sektora - Uključenog civilnog sektora i stanovništva u razvoj LSŽ - Ekološka poljoprivreda - Razvoj turističkog potencijala - Razvoj finalne proizvodnje	PRIJETNJE - Veliki dio LSŽ je MSP - Daljnja depopulacija (iseljavanje, pad nataliteta) - Onečišćenje okoliša devastacija prostora - Teritorijalni preustroj RH - „gašenje“ civilnog sektora

4. STRATEŠKI OKVIR ZA RAZDOBLJE 2021.-2025.

PRIORITETI, MJERE I AKTIVNOSTI

Ličko-senjska županija je za prioritete razvoja odredila područja konkurentne i održive poljoprivrede i gospodarstva uz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije, učinkovitog korištenja resursa, razvoj održivog i zelenog turizma, razvoj pametnih gradova i sela, unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, demografski oporavak te unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu te sigurnost.

Strateško planiranje i razvoj Ličko-senjske županije temelji se na postavljenom strateškom okviru Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine, a provedbeni program osigurava doprinos provedbi posebnih ciljeva utvrđenih u Planu razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine. Također, osigurava i poveznicu mjera utvrđenih za izvršenje pojedinog posebnog cilja s odgovarajućim stavkama u proračunu Županije na kojima je potrebno planirati sredstva za njihovu provedbu.

Prva verzija Provedbenog programa donesena u travnju 2022. godine oslanja se izravno na Strateške ciljeve krovnog nacionalnog dokumenta - Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, a verzija Provedbenog programa sa I. izmjenama i dopunama oslanja se izravno na posebne ciljeve Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine.

I. izmjenama i dopunama Provedbenog programa definirano je 17 razvojnih mjera koje su preuzete iz Plana razvoja LSŽ do 2027., te prenesene i razrađene u Provedbenom programu i na odgovarajući način povezane s pripadajućim proračunskim aktivnostima i projektima. Jedna

mjera Provedbenog programa - Učinkovita javna uprava i administracija oslanja se na strateški cilj Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine. Radi se o mjeri koja ne doprinosi izravno ostvarenju posebnog cilja iz Plana razvoja, ali odgovara potrebama provedbe poslova propisanih zakonodavnim okvirom koji uređuje djelokrug JP(R)S i na neizravan način doprinosi ostvarenju ciljeva Plana razvoja LSŽ do 2027.

Sve razvojne mjere definirane u prvoj verziji Provedbenog programa bile su mjere definirane prema djelokrugu poslova jedinice regionalne samouprave, te su bile na odgovarajući način povezane s proračunskim aktivnostima i projektima. Iste se zamjenjuju razvojnim mjerama prenesenim iz Plana razvoja, te se sukladno s tim u I. izmjenama i dopunama mijenjaju nazivi mjera i povezuju se s proračunskim aktivnostima i projektima koji doprinose ostvarenju svake pojedine pripadajuće mjere iz Plana razvoja, te se za svaku prenesenu mjeru definiraju ključne aktivnosti i pokazatelji rezultata.

Ukupni prihodi i primici, prema I. izmjenama i dopunama Proračuna Ličko-senjske županije za 2025. godinu i projekcije za 2026. i 2027. godinu od 11. ožujka 2025. godine sa uključenim financijskim planovima svih proračunskih korisnika (konsolidirani proračun) planirani su u ukupnom iznosu od 80.696.416,53 EUR. Plan prihoda i primitaka za 2025. i projekcije za 2026. i 2027. temelje se na prikupljenoj dokumentaciji, vlastitim evidencijama o dinamici kretanja pojedinih prihoda i primitaka u prethodnim razdobljima, trenutačnim saznanjima o provođenju pripremnih radnji za realizaciju pojedinih projekata te uputama Ministarstva financija i ostalih ministarstava posebno u dijelu planiranja financiranja decentraliziranih funkcija i namjenskih pomoći kako kod Županije tako i kod proračunskih korisnika.

Slijedi popis mjera Provedbenog programa LSŽ usklađenih sa mjerama Plana razvoja LSŽ, I. Izmjene i dopune, travanj 2025. godine.

Naziv mjere	1.0. Učinkovita javna uprava i administracija
Svrha provedbe mjere:	Svrha provedbe ove mjere je neizravni doprinos ostvarenju ostalih mjera i ciljeva iz Plana razvoja LSŽ kroz ostvarivanje aktivnosti iz djelokruga poslova javne uprave i administracije.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine

Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	RS 1 Održivo gospodarstvo i društvo SC 3 učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Redovne aktivnosti upravnih odjela LSŽ Redovne aktivnosti predstavničkog i izvršnog tijela Redovne aktivnosti regionalnog koordinatora JU RA LSŽ LIRA-e	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj upravnih odjela LSŽ	7	7
Broj sjednica predstavničkog tijela	4	6

Naziv mjere	1.1. Potpora rastu i razvoju MSP-ova poboljšanjem poduzetničke klime i infrastrukture
Svrha provedbe mjere	Poboljšanje uvjeta za razvoj poduzetništva, povećanje konkurentnosti poduzetnika i unaprjeđenje poduzetničkog okruženja.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC1 Jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u zelene i digitalne tehnologije

Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Razvojni centar Ličko-senjske županije Program kreditiranja poduzetništva-subvencija kamate Razvoj malog i srednjeg poduzetništva- bespovratne potpore poduzetnicima Program rada Razvojnog centra LSŽ	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinač 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj malih i srednjih poduzetnika korisnika potpora za razvoj poduzetništva	33	15
Broj potpornih institucija za poduzetništvo	1	1

Naziv mjere	2.1. Potpora rastu i razvoju subjekata u poljoprivredi i šumarstvu (s naglaskom na OPG-ove), lovu i ribolovu
Svrha provedbe mjere	Povećana konkurentnost poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova i s njima povezanih gospodarskih djelatnosti, razvoj inovativnih i ekološki prihvatljivih tehnologija.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC2 Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova

Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Program unaprjeđenja lovstva Redovne aktivnosti za provedbu projekta navodnjavanja i komasacije Redovne aktivnosti poticanja ruralnog razvoja Redovne aktivnosti Centra za razvoj brdsko-planinske poljoprivrede-stočarstva Izrada projektne dokumentacije	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj lovačkih društava korisnika potpora	18	18
Broj financiranih projekata navodnjavanja i komasacije u provedbi	n/p	1

Naziv mjere	3.1. Potpora korištenju obnovljivih izvora energije
Svrha provedbe mjere	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i učinkovito gospodarenje energijom.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC3 Povećanje učinkovitosti korištenja resursa

Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Ugradnja dizalice topline 2. faza Sufinanciranje ugradnje fotonaponskih elektrana na obiteljskim kućama Energetska obnova-zgrada Gimnazije i Strukovne škole Gospić	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj projekata u provedbi koji doprinose energetske učinkovitosti objekata javne namjene	n/p	2

Naziv mjere	3.2. Potpora razvoju i povećanju učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture (izgradnja vodocrpilišta, širenjem nove infrastrukture i obnovom postojećeg sustava)
Svrha provedbe mjere	Uspostava učinkovitog vodovodnog i odvodnog sustava.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC3 Povećanje učinkovitosti korištenja resursa
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Vodoopskrba, odvodnja aglomeracije Plitvička Jezera-sufinanciranje izrade projektne dokumentacije

Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:			Prosinac 2025.
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost	
	2021.	2025.	
Broj sufinanciranih projekata koji doprinose učinkovitosti vodovodne i odvodne infrastrukture	1	1	

Naziv mjere	3.4. Potpora povećanju dostupnosti linijskog prometa, upravljanje i zaštita nad pomorskim dobrom te potpora razvoju lučke infrastrukture	
Svrha provedbe mjere	Unaprjeđenje dostupnosti linijskog prijevoza, uravnotežena zaštita i unapređenje upravljanja pomorskim dobrom i razvoj lučke infrastrukture.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC3 Povećanje učinkovitosti korištenja resursa	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Sufinanciranje linijskog prijevoza putnika	
	Redovne aktivnosti unaprjeđenja pomorskog dobra	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj korisnika proračunske aktivnosti unaprjeđenja	6	7

Naziv mjere	4.1. Diverzifikacija turističke ponude LSŽ, razvoj zelenog i održivog turizma, razvoj sadržaja za posjetitelje u zaštićenim i drugim područjima.	
Svrha provedbe mjere	Podrška razvoju novih destinacija i tipova ponude te podrška inovativnim oblicima prezentacije prirodnih vrijednosti za razvoj zelenog i održivog turizma u zaštićenim i drugim područjima.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC4 Razvoj zelenog i održivog turizma	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Projekt Mini ZIP LINE Vrhovine "Planinski centar Bijeli potoci-Natura 2000 tematski park" Interpretacijski centar u posebnom rezervatu Lun-divlje masline Skriveni svijet ličkih šuma i voda Učionica na otvorenom u posebnom rezervatu Laudonov gaj	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.

Broj projekata u provedbi koji doprinose razvoju novih oblika turizma i zelenog turizma	n/p	5
--	-----	---

Naziv mjere	4.3. Potpora poljoprivrednicima i gospodarskim subjektima u održavanju tradicionalnih sorti i tradicijskih proizvoda i kulturnih događanja LSŽ i njihovo certificiranje	
Svrha provedbe mjere	Jačanje turističkog i gospodarskog potencijala kroz promociju prepoznatljivosti županije, tradicionalnih sorti i proizvoda.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC4 Razvoj zelenog i održivog turizma	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Programske aktivnosti za Jesen u Lici i druge marketinške aktivnosti	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj financiranih manifestacija	1	1

Naziv mjere	5. Potpora širenju širokopojasnog interneta, korištenju zelenih tehnologija i digitalnoj transformaciji	
--------------------	--	--

Svrha provedbe mjere	Povećanje korištenja zelenih tehnologija implementacijom digitalnih alata.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC5 Pametni gradovi i sela	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Projekt Digitalna županija za poslovne subjekte – otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju-izrada projektno tehničke dokumentacije	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinač 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj izrađene projektno tehničke dokumentacije	0	1

Naziv mjere	6. Potpora razvoju predškolskog, osnovškolskog, srednjoškolskog i visokoškolskog odgoja i obrazovanja, te cjeloživotnog obrazovanja	
Svrha provedbe mjere	Poboljšanje okruženja za kvalitetan život djece i mladih, unaprjeđenje uvjeta odgojno-obrazovnih procesa i cjeloživotnog obrazovanja.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC6 Unaprjeđenje kvalitete obrazovanja	

Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Programi i projekti za osiguravanje besplatnih obroka za učenike Programi i projekti za osiguravanje pomoćnika u nastavi	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj osnovnih škola korisnika programa besplatnih obroka za sve učenike	7	7
Broj škola korisnika programa pomoćnici u nastavi	10	10

Naziv mjere	7.1. Poticanje ostanka stanovništva i doseljavanje novih stanovnika poboljšanjem infrastrukture cestovne, društvene (vrtići, škole, društveni domovi, tržnice, društveni centar civilnog društva, bazen i drugi javni i društveni prostori) te sadržaja za unaprjeđenje kvalitete života stanovništva
Svrha provedbe mjere	Stvaranje boljih životnih uvjeta za stanovništvo LSŽ unaprjeđenjem javne i društvene infrastrukture i sadržaja.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC7 Demografski oporavak

Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Rekonstrukcija i dogradnja školske zgrade OŠ Novalja Izrada projektne dokumentacije za dogradnju OŠ Otočac Aktivnosti izgradnje, postavljanja i uređenja Uređenje podrumskih prostorija-privođenje upravnoj namjeni Izgradnja gradske tržnice Novalja	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj projekata u provedbi koji doprinose unaprjeđenju društvene infrastrukture	n/p	4

Naziv mjere	7.3. Poboljšanje dostupnih površina za slobodne aktivnosti i jačanje civilnog društva u zajednici (dječja igrališta i sportsko-rekreacijske površine i sadržaji)
Svrha provedbe mjere	Podrška demografskom oporavku poticanjem aktivnosti civilnog društva za provedbu društvenih i sportskih sadržaja.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.

Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC7 Demografski oporavak	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Zajednica sportova LSŽ Školski sportski savez LSŽ	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj sufinanciranih sportskih saveza/zajednica	1	2

Naziv mjere	8.1.Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu zdravstvene skrbi	
Svrha provedbe mjere	Dostupnija i kvalitetnija zdravstvena skrb.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC8 Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu i sigurnost	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Redovan rad zdravstvenih ustanova Uspostava mobilne ljekarne	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	

Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj zdravstvenih ustanova-proračunskih korisnika	8	8
Uspostavljena usluga mobilne ljekarne	n/p	1

Naziv mjere	8.2. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga u sustavu socijalne skrbi
Svrha provedbe mjere	Dostupnija i adekvatnija socijalna skrb
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC8 Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu i sigurnost
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Socijalna pomoć stanovništvu Programske aktivnosti udruga iz područja zdravstva i socijalne skrbi Programska podrška udrugama proizašlim iz Domovinskog rata Programske aktivnosti Crvenog križa LSŽ Redovne aktivnosti Skloništa Skrb za starije i nemoćne osobe- iznad standarda
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.

Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj dodijeljenih socijalnih pomoći	3487	10
Broj sufinanciranih ustanova koje pružaju socijalne usluge i zaštitu	1	1

Naziv mjere	8.3. Povećanje dostupnosti i kvalitete usluga civilne zaštite i drugih službi u sustavu sigurnosti			
Svrha provedbe mjere	Podrška kapacitetima operativnih snaga i infrastrukturi sustava sigurnosti, zaštite i spašavanja.			
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.			
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC8 Unaprjeđenje kvalitete života ulaganjem u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu i sigurnost			
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Redovne aktivnosti HGSS-Stanica Gospić Programske aktivnosti županijske vatrogasne zajednice Redovne programske aktivnosti civilne zaštite			
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.			
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost		
	2021.	2025.		
Broj financiranih službi zaštite i spašavanja	3	3		

Naziv mjere	9.1.Potpora kulturnim događanjima i očuvanju kulturne baštine	
Svrha provedbe mjere	Poboljšanje kvalitete života stanovnika potporom kulturnim događanjima te revitalizaciji kulturne baštine.	
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC9 Očuvanje kulturne i prirodne baštine	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Promicanje kulture Institucionalna podrška Lika Fest	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj dodijeljenih potpora za javne potrebe u kulturi	16	12

Naziv mjere	9.2. Potpora očuvanju prirodne baštine, zaštita prirodnih resursa i očuvanje okoliša	
Svrha provedbe mjere	Očuvanje prirodnih bogatstava LSŽ uz kvalitetno prostorno planiranje, podrška održivom korištenju prirode i prirodnih vrijednosti i održivom razvoju županije na nezaštićenim područjima i područjima Natura 2000.	

Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027.	
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	PC9 Očuvanje kulturne i prirodne baštine	
Ključne aktivnosti za provedbu mjere:	Redovan rad Javne ustanove Zavod za prostorno uređenje Redovan rad JU za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području LSŽ Provođenje analize mora na plažama Gospodarenje otpadom	
Planirani rok postignuća ključnih aktivnosti:	Prosinac 2025.	
Pokazatelj rezultata mjere	Polazna vrijednost	Ciljana vrijednost
	2021.	2025.
Broj plaža na kojima se vrši analiza vode	21	21
Broj sufinanciranih centara za gospodarenja otpadom	n/p	1

5. STRATEŠKI PROJEKTI PO POSEBNIM CILJEVIMA PLANA RAZVOJA LIČKO-SENSKE ŽUPANIJE

Naziv posebnog cilja (PC)	Prijedlog strateškog projekta
PC2 - Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede, šumarstva, lova i ribolova	Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu (Gospić)
PC5 – Pametni gradovi i sela	Širokopojasni Internet u LSŽ Digitalna županija za poslovne subjekte-otklanjanje administrativnih prepreka u poslovanju
PC7 – Demografski oporavak	Memorijalni centar Domovinskog rata i Ustanova za trajni smještaj hrvatskih branitelja

6. FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU MJERA, AKTIVNOSTI I PROJEKATA

Indikativni financijski okvir je razrađen u posebnoj Excel tablici (u Prilogu 1) koju je pripremlilo Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, uključujući i upute za popunjavanje. Tablica sadrži popis mjera iz Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. zajedno s popisom pripadajućih proračunskih programa i aktivnosti iz I. izmjena i dopuna proračuna Ličko-senjske za 2025. godinu i projekcija za 2026. i 2027. godinu, procijenjeni trošak provedbe mjera do završetka 2025. godine, nadležnost/odgovornost za provedbu mjera, podatke o vrsti mjere (reformaska/investicijska/ostalo) te doprinosu mjera digitalnoj i zelenoj tranziciji, provedbi ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda te ispunjenju obveza uređenih posebnim državnim propisima za pojedina geografska područja (otoci, brdsko-planinska područja, potpomognuta područja). Nadalje, tablica sadrži popis svih aktivnosti i projekata koji se odnose na pojedinu mjeru kao i pregled pokazatelja za praćenje rezultata provedbe mjere do 2025. godine.

Budući da su za razvojne mjere iz prve verzije Provedbenog programa bili utvrđeni iznosi procijenjenog troška provedbe za razdoblje 2021.-2025., preuzimanjem mjera iz Plana razvoja, odnosno izmjenama i dopunama Provedbenog programa procijenjena troška provedbe mjera primjenjiva je isključivo na preostalo razdoblje provedbe Provedbenog programa do 2025. godine.

Projekti koji se financiraju iz EU izvora poštuju europske okolišne politike i principe ne činjenja štete okolišu „*do not significant harm principle*“.

7. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje i izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja od značaja za jedinice lokalne (regionalne) samouprave sastavni je dio procesa strateškog planiranja i definiran je Pravilnikom o strateškom planiranju. Praćenje provedbe akata strateškog planiranja obuhvaća proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se sustavno prati uspješnost provedbe mjera akta strateškog planiranja. Izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja proces je pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja na razini JLP(R)S, te široj javnosti o statusu provedbe strateškog akta.

Praćenje i izvještavanje

Za provedbu ovog Provedbenog programa nadležna je Ličko-senjska županija na čelu sa županom kao odgovornom osobom, a za praćenje i izvještavanje o provedbi nadležan je Regionalni koordinator JU Razvojna agencija Ličko-senjske županije - LIRA sukladno Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23) te Priručniku o strateškom planiranju (MRRFEU, svibanj 2020.). Ličko-senjska županija koordinira procesom koji za cilj ima provedbu mjera usmjerenih dostizanju strateških ciljeva te ispunjenju vizije. JU Razvojna agencija Ličko-senjske županije- LIRA je odgovorna za redovno izvještavanje o provedbi Provedbenog programa na godišnjoj razini. Praćenje provedbe odvija se tako da Regionalni koordinator JU Razvojna agencija Ličko-senjske županije- LIRA priprema godišnje izvješće o napretku u provedbi mjera, aktivnosti i projekata te ostvarivanju pokazatelja rezultata te ga podnosi županu Ličko-senjske županije.

Ciljevi praćenja i izvještavanja su sljedeći:

- ✍ sustavno praćenje uspješnosti provedbe mjera akta strateškog planiranja;

- ∠ učinkovito upravljanje provedbom akta strateškog planiranja i kontinuirano unapređivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvješćivanja;
- ∠ pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i revizije akta strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih mjera;
- ∠ utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe akta strateškog planiranja;
- ∠ povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata;
- ∠ osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje/ javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Proces praćenja i izvještavanja uključuje sljedeće korake u cilju provedbe praćenja i izvještavanja o strateškom planiranju:

1. Uspostava institucionalnog okvira za praćenje uspješnosti provedbe;
2. Identifikacija zahtjeva praćenja;
3. Uspostava mreže osoba za praćenje;
4. Izvještavanje o rezultatima;
5. Identifikacija mogućih problema;
6. Pokretanje preventivnih mjera rješavanja problema;
7. Ispunjavanje službenih zahtjeva izvješćivanja.

Vrednovanje akata strateškog planiranja

Postupak vrednovanja akta strateškoga planiranja neovisna je usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinka provedbe Provedbenog programa. Pravilnikom o strateškom planiranju definirana je obveza vrednovanja akata strateškog planiranja samo za srednjoročne i dugoročne akte. Prema tome, obveza vrednovanja Provedbenog programa nije definirana Zakonom o strateškom planiranju, ali ukoliko se ukaže potreba za provedbom istog za daljnje formiranje javnih politika, a sukladno financijskim mogućnostima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, vrednovanje će se provesti prema niže navedenoj metodologiji.

Sustav vrednovanja temelji se na sljedećim parametrima:

- ∠ Vrednovanje provode unutarnji i/ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnima za izradu i provedbu akata strateškoga planiranja;

- ∠ Čelnik koji je nadležan za pokretanje izrade akta strateškog planiranja donosi odluku o početku postupka vrednovanja;
- ∠ Rezultati, ishodi i učinci provedbe akata strateškoga planiranja utvrđeni postupkom vrednovanja predstavljaju temelj za reviziju javnih politika i daljnje procese strateškoga planiranja.

Metodologija vrednovanja primijenit će se sukladno pravilima definiranim u Priručniku o strateškom planiranju te Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

POPIS SLIKA

Slika 1. Položaj Ličko-senjske županije na karti Hrvatske.....	6
Slika 2. Procjena rizika u Republici Hrvatskoj.....	54

POPIS TABLICA

Tablica 1. Stanovništvo u RH, u Ličko-senjskoj županiji i Jadranskoj Hrvatskoj u popisnim godinama.....	7
Tablica 2. Broj stanovnika u županijama u 2021. godini.....	8
Tablica 3. Kretanje stanovnika Ličko-senjske županije (od 2011. do 2021.).....	10
Tablica 4. Osnovni statistički pokazatelji.....	10
Tablica 5. Prirodni prirast stanovništva Ličko-senjske županije (razdoblje od 2010. do 2019.).....	12
Tablica 6. Aktivna trgovačka društva i aktivni obrti po županijama u 2021. godini.....	14
Tablica 7. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Ličko-senjskoj županiji u 2016. i 2020. godini.....	15
Tablica 8. Aktivna trgovačka društva prema pravno-ustrojbenim oblicima i aktivni obrti u 2013. i 2020. godini.....	17
Tablica 9. Bruto domaći proizvod u županijama Jadranske Hrvatske u 2011. i 2018. godini.....	18

Tablica 10. Registrirane nezaposlene osobe po županijama Jadranske Hrvatske u razdoblju od 2017. do prosinca 2021. godine.....	20
Tablica 11. Registrirana nezaposlenost prema regionalnim i područnim uredima u Ličko-senjskoj županiji u razdoblju od 207. do prosinca 2021. godine.....	21
Tablica 12. Registrirane nezaposlene osobe prema županijama i razini obrazovanja krajem ožujka 2021. godine.....	23
Tablica 13. Ukupan broj zaposlenih u Ličko-senjskoj županiji u razdoblju od 2018-. do 2021. godine.....	24
Tablica 14. Zaposleni u pravnim osobama od 2016. do 2021.....	26
Tablica 15. Broj obrtnika ukupno i po sektorima.....	27
Tablica 16. Smještajni kapaciteti po vrti smještajnih jedinica u Ličko-senjskoj županiji u svibnju 2020. godine.....	38
Tablica 17. Dolasci i noćenja turista u Ličko-senjskoj županiji, DZS, Kolovoz 2021. Zagreb.....	40
Tablica 18. Broj smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja u Ličko-senjskoj županiji u 2019. i 2020. godini.....	42
Tablica 19. Mreža županijskih i lokalnih cesta Ličko-senjske županije.....	43
Tablica 20. Državne ceste koje prolaze kroz Ličko-senjsku županiju.....	44
Tablica 21. Identifikacija prijetnji-registar rizika / Procjena rizika od velikih nesreća za Ličko –senjsku županiju.....	48
Tablica 22. Procjena ukupne stope oporabe po županijama u 2020. godini.....	57
Tablica 23. Količine odloženog biorazgradivog komunalnog otpada u 2020. po županijama.....	58
Tablica 24. Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog i proizvodnog otpada s područja Grada Senja od 2015. g. do 2022.g.....	62
Tablica 25. Popis javnih isporučitelja vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga prema djelatnosti koju obavljaju u Ličko-senjskoj županiji.....	64

PRILOG 1